

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta
Ústav románských studií

Bakalářská práce

Kamila Řepíková

Vliv galicijštiny na kastilštinu – interference a výpůjčky

**The influence of the Galician language on the Castilian
language – interferences and borrowings**

Praha 2011

Doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu své bakalářské práce doc. PhDr. Petru Čermákovi, Ph.D. za velmi cenné rady, podnětné připomínky, odborné vedení a v neposlední řadě za trpělivost.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

*V Praze dne 25. Července
2011*

.....

Abstrakt

Jak již sám název napovídá, hlavním tématem práce je působení galicijského jazyka na španělský jazykový systém. Práce se pak podrobněji zabývá konkrétními jevy, které prostupují do kastilštiny mluvené v Galicii, a vytváří tak novou variantu španělštiny typickou pro danou oblast.

Kromě výše zmíněných aspektů se v práci setkáme i s otázkou vlivu španělštiny na galicijštinu a dále pak s otázkami teoretickými. Předkládá nám základní vymezení jazyka a dialektu, zabývá se otázkou diglosie a bilingvismu a vysvětluje některé lingvistické pojmy, jako např. interference a integrace.

Abstract

As the name suggests, the main theme of the present work is the influence the Galician language has on the Spanish language system. In more detail the work also deals with specific phenomena which penetrate into the Castilian language spoken in Galicia creating a new variety of Spanish, which is typical for given region.

In addition to the aforementioned aspects, we encounter in this work the matter of the influence Spanish has on Galician and we also discuss some theoretical questions. The work addresses such problems as definition of language and dialect, matters of diglossia and bilingualism and explanation of some linguistic terms, e.g. interference and integration.

Úvod	1
1. Galicie	2
2. Jazyk a dialekt	3
2.1 Jazyk	3
2.1.1 Charakteristika jazyka	4
2.1.2 Dělení jazyka	5
2.1.3 Lingvistika	5
2.2 Dialekt (neboli nářečí)	6
3. Jazyky v kontaktu	9
3.1 Diglosie	10
3.2 Interference a integrace	11
4. Bilingvismus	12
4.1 Vymezení bilingvismu	12
4.2 Druhy bilingvismu	14
4.3 Bilingvismus v Galicii	17
5. Historický vývoj	19
5.1 Vývoj do dvacátého století	19
5.2 Dvacáté století a současná situace	21
6. Jazyková politika Galicie	23
7. Původ a zařazení jazyků	25
8. Lingvistické interference mezi španělštinou a galicijštinou	27
8.1 Interference fonetické a fonologické	28
8.1.1 Suprasegmentální prvky jazyka	28
8.1.2 Vokalický systém	29
8.1.3 Konsonantický systém	29
8.2 Základní principy ortografických odlišností	30
8.2.1 Přízvuk	30
8.2.2 Přípona <i>-mente</i>	30
8.2.3 Homonyma	30

8.2.4 Pravopisné odchylky některých slov	31
8.3 Interference morfologické	31
8.3.1 Deminutivum <i>-iño/ -iña</i>	31
8.3.2 Člen	31
8.3.3 Zájmena	32
8.4 Verbální systém	32
8.4.1 Složené časy	32
8.4.2 Slovesa <i>dar</i> a <i>estar</i>	35
8.4.3 Opisné vazby	35
8.5 Interference lexikální	36
9. Vliv kastilštiny na galicijštinu	39
9.1 Lexikální interference	39
9.2 Ortografie	40
9.3 Morfologie, syntax	40
9.4 Opisné vazby	41
Závěr	42
Resumen	43
Seznam použité literatury	46

Úvod

Španělsko není zemí jednoho jazyka. Kromě španělštiny se setkáme ještě s dalšími oficiálními jazyky, kterými jsou katalánština (*el catalán*), baskičtina (*el vasco*) a galicijština (*el gallego*). Právě poslední ze zmíněných jazyků a jeho vliv na španělštinu bude předmětem této práce. Zájem o galicijštinu a její působení na kastilský jazykový systém vznikl z mého ročního studijního pobytu v dané oblasti (konkrétně pak v Santiago de Compostela).

V posledních letech vzniká stále více prací, studií, děl na téma „minoritní jazyky“. Cílem této práce je pokusit se popsat variantu španělštiny mluvenou v Galicii, konkrétní jazykové jevy, které zasahují do kastilštiny dané oblasti a celkově představit španělštinu se kterou se zde setkáme. V závěru práce se stručně poohlédneme i za španělskými vlivy, které vstupují do jazyka galicijského.

V práci se však zaměřím na více aspektů. Ačkoliv díky své historii a zejména náboženskému významu patří Galicie k oblastem vcelku známým, věnujeme kapitolu jejímu stručnému představení, pokusíme se nastínit historicky vývoj španělštiny a galicijštiny, dáme prostor teoretičtějším tématům, jako je jazyk a dialekt, diglosie, interference a budeme se zabývat i otázkou bilingvismu – celkově a v Galicii zvlášť.

1. Galicie

V práci se budeme zabývat zejména jazyky na konkrétní části území Španělska – v Galicii. Proto si tuto oblast ve stručnosti představme.

Galicie se rozkládá se na samém severozápadě Iberského poloostrova. Tato část se vyznačuje převážně zelenou lesnatou krajinou, a to i díky mírnému a vlhkému klimatu, které zde vládne. Zaujímá území o rozloze asi 29 400 km² a je ohraničena Atlantským oceánem, díky čemuž je považována za jeden z hlavních námořnických regionů Španělska. Na jihu sousedí s Portugalskem, na východě pak s Asturií a Leónem. Žije zde zhruba 2,8 miliónů obyvatel, z čehož nejvíce se jich drží při pobřeží (můžeme tak vymezit dvě pobřežní pásma s nejvyšším počtem obyvatel – severozápadní, táhnoucí se od Ferrolu k A Coruni, a jihozápadní, které se rozprostírá od Vilagarcii k Vigu). Od roku 1982 se Galicie honosí statusem autonomní oblasti Španělska, a má tudíž výsadu vlastní vlády a Parlamentu (*Xunta de Galicia*). Oblast Galicie se dále dělí na další 4 provincie – La Coruña (galicijsky A Coruña), Lugo, Orense (neboli Ourense) a Pontevedra. Hlavním městem Galicie je Santiago de Compostela, známé především díky své katedrále, ve které jsou uchovány ostatky Svatého Jakuba, což udělalo z města cíl křesťanských poutníků a oficiální konec dnes velmi populární Svatojakubské pouti.

Ke Galicii jsou přiřazena některá další území, jde o skupinku ostrovů Las Islas Cíes, Ons a Sálvora a další jednotlivé ostrůvky jako Arousa, Malveilas, Sisargas a Cortegada.¹

Území Galicie bylo kdysi obýváno Kelty, což se podepsalo na rázu a celkové atmosféře území (např. dodnes jsou národním hudebním nástrojem tradiční dudy), zejména pak některých měst. Jedná se o kulturně i jazykově rozmanitý region, který si však i přes velký příliv turistů stále zachovává svůj středověký ráz.

---

¹ Internetový zdroj <http://es.wikipedia.org/wiki/Galicia>

2. Jazyk a dialekt

V této kapitole se zaměříme na otázku jazyka a dialektu a pokusíme se o jakési základní vymezení těchto dvou pojmů.

Definice jazyka i dialektu se postupem času měnily a rozvíjely a i dnes se různé koncepty liší. Různé lingvistické školy, směry i jednotliví lingvisti se opírají o rozličné teorie a názory, proto vymezení těchto pojmů není vůbec snadné. Navíc definice se neliší jen s ohledem na lingvistické školy, směry atd., ale i na odvětví, kterým jsou používány (např. pro sociologa bude důležitým faktorem postoj samotné komunity a jestli si je sama vědoma, že užívá jazyk, popř. dialekt, zatímco pro lingvistu tento rys tak důležitou roli hrát nemusí)². Vzhledem k tomu, že na světě existuje asi pět tisíc jazyků se svými specifiky, postačí nám jen jakési určité základní a symbolické vymezení jazyka a dalších pojmů.

2.1 Jazyk

Máme-li charakterizovat a vymežit pojem jazyk, narazíme na mnoho obtíží. Jazyk zpravidla není vymezen politickými (či zeměpisnými) hranicemi, proto se o toto kritérium opřít nemůžeme. V lidské společnosti prý existují zhruba tři tisíce až pět tisíc různých jazyků (některé prameny uvádí i přes pět tisíc), narážíme tedy i na problém samotného vymezení a odlišení jazyka a dialektu, dochází pak k zaměňování těchto pojmů. Svou roli navíc hraje, zda uplatníme náhled synchronický, nebo diachronický (k tomuto tématu se vyjádříme později). Uveďme si tedy několik definic, které se snaží odpovědět na otázku, co to tedy jazyk vůbec je?

- Královská španělská akademie (Real Academia Española, R.A.E.) uvádí, že jazyk je verbální systém vlastní určité komunitě sloužící ke komunikaci, který má téměř vždy i psanou podobu („Sistema de comunicación verbal y casi siempre escrito, propio de una comunidad humana.“)³ Tento koncept, dle mého názoru, není zcela postačující. Výše uvedenými vlastnostmi se vyznačují i systémy, které však jazyky uznány nejsou. I jiné slovníky uvádí podobně nedostačující teorie – jazyk je systém mluvených či psaných znaků, které používají jedinci dané

---

² Mariner Bigorra, Sebastián. La distinción lengua-dialecto en sociolingüística *Revista española de lingüística*. 1981, rok 11, s. 331-340. Text v elektronické podobě na <http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/la-distincin-lenguadialecto-en-sociolingstica-0/html/>

³ http://buscon.rae.es/draeI/SrvltConsulta?TIPO_BUS=3&LEMA=lengua

společnosti ke komunikaci („Sistema de signos orales o escritos que utilizan los miembros de una comunidad para comunicarse.“)⁴ apod.

- Maitena Etxebarria definuje jazyk jako všeobecný a univerzální prostředek sloužící k promluvě a potažmo navazování vztahů, což člověka odlišuje od ostatních živých tvorů. („...lenguaje, como medio de general y universal de hablar, de relacionarse, resulta el elemento caracterizador, por exelencia, del ser humano frente a otros seres vivos.“)⁵.
- Pouze slovníky nám k našemu účelu nepostačí, pokusme se tedy o jiné vymezení za pomoci dalších zdrojů. Zcela určitě můžeme říct, že se jedná o lingvistický systém znaků pravidel a norem, který slouží ke komunikaci mezi lidmi. Jako základ nám poslouží následující definice: „Jazyk je systém sloužící především jako základní prostředek lidské komunikace. (...), jazyk je takto v mozku uložený systém jednotek, pravidel, modelů a konvenčních kolektivních norem k tvorbě promluv, textů, které jsou náplní běžné i méně běžné komunikace (...).“⁶

2.1.1 Charakteristika jazyka

K vymezení jazyka nám však pouhá definice nepostačí. Proto si uveďme jeho charakteristické rysy, znaky a pokusme se ho vymežit ještě dalším způsobem.

Jazyk je systém otevřený. Ačkoliv v posledních letech nedochází k tak zásadním změnám ve většině sfér, např. v oblasti lexika stále můžeme jisté změny pozorovat.

Jazyk se dále vyznačuje svými funkcemi. K prvotním funkcím se řadí již zmíněná funkce komunikační, dále pak nominativní – pojmenovací (Čermák, 2007, str. 74). Kromě těchto dvou funkcí se jazyk vyznačuje i dalšími – např. funkcí estetickou a mentální (neboli je nástrojem myšlení), které můžeme považovat za druhotné.

Pro lepší pochopení si vymežeme jazyk vůči jiným termínům. V přední řadě je podle novější jazykovědy zapotřebí rozlišovat termíny jazyk a řeč. Jak již bylo řečeno,

---

⁴ General Diccionario de la LENGUA ESPAÑOLA. Barcelona : Larousse Editorial, S.L., 2009. s. 712. Všechny další citace jsou z tohoto vydání.

⁵Etxebarria, Maitena. *La diversidad de lenguas en España*. Madrid : Espasa Calpe, S.A., 2002. s. 15. Všechny další citáty jsou z tohoto vydání.

⁶ Čermák, František. *Jazyk a jazykověda*. Praha : Nakladatelství Karolinum, 2007. s.13. Všechny další citáty jsou z tohoto vydání.

jazyk je systém znaků, pomocí kterého se realizuje sdělení. V případě řeči se jedná o celkovou schopnost sdělování, dorozumívání se pomocí jazyka. Jazyk je tedy nástrojem řeči. Dále se v lingvistice setkáme s termínem *langue* (do češtiny překládáno jako jazyk), jedná se o již zmíněná pravidla, normy apod. k tvorbě promluv, a *parole* (v češtině se používá právě výraz promluva), jde však spíše o realizaci zmíněného systému norem (tedy *langue*). Oba dva jevy jsou tedy ve vzájemné závislosti, jeden bez druhého nemůže existovat. Autorem obou těchto termínů je známý lingvista Ferdinand de Saussure.

Musíme podotknout, že jazyk můžeme chápat dvojím způsobem. Za prvé jako jakýsi abstraktní pojem či obecný model přirozeného jazyka (viz následující podkapitola), který vzniká na základě podobností některých rysů konkrétních jazyků (čili „jazyk vůbec“⁷). V této více abstraktní sféře se pohybujeme, snažíme-li se vymezit pojem jazyk jako takový (viz definice uvedené výše). Na druhé straně můžeme jazyk chápat jako konkrétní dorozumívací systém určitého kolektivu. Toto chápání hraje svou úlohu při konfrontaci daného pojmu s dialektem.

2.1.2 Dělení jazyka

Je zapotřebí uvést, že jazyk se dá rozdělit na jazyk přirozený, který stojí v čele našeho zájmu, a umělý (např. počítačové programovací jazyky apod.). V druhém případě se tedy také jedná o systém pravidel a kódů, hlavním rysem, který ho však odlišuje od jazyka přirozeného, je, že neslouží ke komunikaci mezi dvěma jedinci. Pro přirozený jazyk je tedy charakteristická „možnost (opakované) komunikace mezi aspoň dvěma partnery, založená na systému, který je komplexní, dynamický a který umožňuje své znaky podle daných pravidel kombinovat.“ (Čermák, 2007, s. 14)

Ačkoliv bychom se otázkou jazyka mohli zabývat ještě dlouhé hodiny, v práci nemáme dostatek prostoru a pro naše účely nám dané vysvětlení postačí.

2.1.3 Lingvistika

Studiem jazyků se zabývá věda nazývaná lingvistika neboli jazykověda. Uvedme dva způsoby jejího dělení.

---

⁷Erhart, Adolf. *Základy jazykovědy*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1990. s. 12. Všechny další citáty jsou z toho vydání.

1) Můžeme ji rozdělit na obecnou jazykovědu (ta se zabývá jazykem vůbec) a dále konkrétní jazykovědné obory, které se zabývají konkrétními jazyky. (Erhart, 1990, s. 21)

2) Dále se rozlišuje mezi lingvistikou vnitřní a vnější. Hlavním zájmem vnitřní lingvistiky je struktura jazyka. Podle toho, kam konkrétně se upírá pozornost, se dále vyděluje fonetika-fonologie, syntax, morfologie a další. Vnější lingvistika pak zahrnuje oblasti jako sociolingvistika, psycholingvistika, zkoumá tedy vztahy mezi lingvistikou a společností, popř. myšlením. (Erhart, 1990, s. 22)

Jazykověda může na danou problematiku nahlížet dvěma způsoby – synchronní a diachronní pohled. Synchronní pohled zkoumá daný jazyk v určité fázi vývoje, většinou v současné situaci, zatímco diachronní na něj pohlíží napříč historií. Pro modernější jazykovědu je příhodnější spíše pohled synchronní, tyto tendence se však během vývoje častokrát měnily. Nicméně oba náhledy hrají svou roli a vzájemně se doplňují.

2.2 Dialekt (neboli nářečí)

Nyní se zaměříme na otázku dialektu a na některé jeho definice.

- Ve slovnících se můžeme setkat s následujícími definicemi. Královská španělská akademie charakterizuje dialekt jako lingvistický systém, který pochází spolu s dalšími dialekty ze společného základu, jsou tedy jeho deriváty (uvádí, že např. španělština je původně dialektem latiny).⁸ Dále říká, že se jedná o lingvistický systém, který je odvozen od jiného, většinou je geograficky limitován, ale bez dostatečného odlišení od podobných lingvistických systémů se stejným základem.⁹ Jako poslední bod Královská akademie uvádí, že jde o lingvistický systém, existující simultánně s dalším, který však nedosáhl statusu jazyka.¹⁰ Jiné slovníky považují dialekt např. za variantu nějakého jazyka, kterou se mluví v určité oblasti („variedad de una lengua hablada en un determinado territorio“)¹¹ či jazyk vzniklý (nebo derivovaný) z jiného („lengua que

---

⁸ „Sistema lingüístico considerado con relación al grupo de los varios derivados de un tronco común. El español es uno de los dialectos nacidos del latín.“ <http://buscon.rae.es/drael/>

⁹ „Sistema lingüístico derivado de otro, normalmente con una concreta limitación geográfica, pero sin diferenciación suficiente frente a otros de origen común.“ Ibid.

¹⁰ „Estructura lingüística, simultánea a otra, que no alcanza la categoría social de lengua.“ Ibid.

¹¹ *General Diccionario de LENGUA ESPAÑOLA*, Larousse Editorial, S.L., 2009. s. 390.

procede o se deriva de otra“)¹². Zvolený výraz jazyk (*lengua*) není však příliš vhodný (pokud se snažíme odlišit tento pojem od dialektu).

- Dle mého názoru nám celkem přijatelnou definici nabízí práce Manuela Alvara, *Hacia los conceptos de lengua, dialecto y hablas*. Ten definuje jazyk jako systém znaků vyňatý z (obecného) jazyka (stále existujícího, nebo již zaniklého), obvykle je vymezen jen určitou geografickou oblastí. Dále uvádí, že jde o lingvistický systém, který však na rozdíl od systému, se kterým simultánně působí, nedosáhl statusu jazyka.¹³

Jak již bylo zmíněno, některé definice jazyka se můžou krýt s definicemi dialektu. Charakterizujeme-li jazyk jako „...soubor vyjadřovacích prostředků vlastních jistým společenství“¹⁴, nijak tyto dva termíny neodlišíme. Stejná definice by mohla být použita i pro dialekt. Ve většině definic tedy nalezneme určité slabiny, proto se dodnes u konkrétních případů vedou mnohdy bouřlivé diskuze, zda se jedná, nebo nejedná o jazyk, popř. dialekt. Při těchto mnohých dohadách může v názorech hrát roli určitý postoj politický (zejména do jaké míry je vnímána autonomie obyvatel, kteří daným systémem hovoří) a sociální, resp. určitá uvědomělost samotných uživatelů (jestli jsou si sami vědomi, že používají dialekt, popř. jazyk).

K pochopení dialektu nám může pomoci jeho vymezení vůči jazyku. Jazyk je jakási lingvistická norma nadřazená variantám, které se z něj vydělují, je komunikačním prostředkem mluvčích, kteří používají různé dialekty. Dialekt je tedy regionální variantou jazyka, který se používá jen v určité geografické oblasti. Tyto nářeční oblasti jsou vždy součástí vyššího celku – státu. Rozlišení jazyk versus dialekt může být mnohdy dáno jen konvencí. Některé dialekty v průběhu času získají status jazyka, jiné nikoliv (jak španělština, tak i galicijština, o kterých bude řeč, se původně vyvíjely jako dialekty latiny).

V určitém smyslu by se tedy dalo říci, že jazyk je dialekt, který „pouze“ získal oficiální status (a označení) jazyka („Jazyk je dialekt s vlastní armádou a

---

¹² Ibid.

¹³ Alvar, Manuel. *El castellano actual en las comunidades bilingües de España*. Madrid : Junta de Castilla y León, 1986. *Hacia los conceptos de lengua, dialecto y hablas*. s. 104. Dostupný na WWW: <http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/hacia-los-conceptos-de-lengua-dialecto-y-hablas-0/html/>

¹⁴ Pastyřík, Svatopluk. *Základní jazykovědné a stylistické pojmy (výběrový slovník lingvistické terminologie)*. Hradec Králové : Univerzita Hradec Králové, pedagogická fakulta, 2010. s. 37.

námořnictvem“¹⁵). Ujasněme si ovšem, že pokud takto vymezujeme dialekt vůči jazyku, nechápeme jazyk jako již zmíněný abstraktnější systém, nýbrž jako konkrétnější komunikační systém jistého kolektivu, jak bylo vysvětleno výše.¹⁶

I při definování dialektu je důležitým hlediskem, zda aplikujeme pohled synchronický či diachronický – některé jazykové útvary mohou být nazývány dialekty, uplatníme-li při jejich zkoumání pohled diachronní, podle metody synchronní se však o dialekty jednat nemusí. To samé platí i naopak.

Shrňme tedy na závěr, že pro dialekt je charakteristické zejména jeho geografické vymezení (vyskytuje se jen v určitém regionu) a dále je pro něj velmi důležitý i historický, politický, sociologický a kulturní aspekt. Studium dialektů se zabývá dialektologie.

---

¹⁵ Edith Harding-Esch, Philip Riley. *Bilingvní rodina* (překlad Pavla Le Roch, Alice Zavadilová). Praha : Portál, s.r.o., 2008. s. 27. Všechny další citace jsou z tohoto vydání.

¹⁶ Gimeno Menéndez, Francisco. A propósito de lengua y dialecto: el estándar. In *Archivo de Filología Aragonesa*. Ed. Rosa María Castañer, José María Enguita. Alicante : IFC. 2006. s. 1282. Dostupný také z <http://ifc.dpz.es/recursos/publicaciones/26/50/072gimeno.pdf>

3. Jazyky v kontaktu

V této kapitole si uvedeme několik pojmů, kterými jsou označovány jevy vznikající při soužití dvou (či více) jazyků. Budeme se poněkud podrobněji zabývat otázkou bilingvismu (celkově a bilingvismu v Galicii zvlášť) a diglosie, neboť jde otázky zajímavé a pro pochopení situace v Galicii je, dle mého názoru, zapotřebí pochopit otázku bilingvismu jako takovou. Proto bude bilingvismu věnována dále celá kapitola.

Jazyky se dostávají do kontaktu už odnepaměti – tato skutečnost může mít nejrůznější příčiny, jako např. kolonizaci jinými (jazykovými) skupinami, obchodní styky, náboženství (právě v oblasti, která je předmětem naší práce, má tento aspekt svou roli a to v podobě Svatojakubské pouti fungující již od 9.stol) apod.

Dochází-li k uplatňování dvou jazyků v rámci jedné společnosti, každý z nich se může používat v jiné míře. Komunita se tedy dorozumívá:

1) Jedním, nebo druhým jazykem.

2) Dále dochází k situacím, kdy komunikace probíhá v obou jazycích, nebo může „smícháním“ daných jazyků dojít ke vzniku nového třetího kódu (což je případ právě španělštiny mluvené v Galicii, o které budeme dále hovořit). Výsledkem je jazyk nazývaný pidgin, který bývá typický zejména např. pro kontakt mezi angličtinou a domorodými jazyky v Africe (často vzniká díky obchodním kontaktům daných komunit).

3) Může dojít k situaci, že mluvčí opustí používání vlastního jazyka a nahradí ho jazykem dominantním (z původního monolitního společenství se tedy stane společenství bilingvní, které se poté opět navrátí k monolingvismu). Takový jev se může nazývat jazykový odklon¹⁷, a jak uvidíme dále (viz kapitola Historický vývoj), byl typický např. pro galicijštinu v období středověku.

Navíc často dochází, či docházelo k vymezení určitých sfér, ve kterých je každý z daných jazyků používán. Jeden z jazyků může působit např. ve veřejné sféře, administrativě, pro formální příležitosti, pro náboženské účely atd., zatímco druhý se vyskytuje čistě jen v hovoru neformálním. Nicméně takřka vždy dochází ke vzájemnému ovlivňování daných jazyků, proto přistupme k samotným jevům, které při takovém soužití vznikají a zaměříme se nyní na pojmy diglosie a interference.

---

¹⁷ Vlastní překlad termínu *desplazamiento lingüístico (language-shift)*, uvedený v Etxebarria, Maitena. *El Bilingüismo en el estado español*. Bilbao : Ediciones FBV, S.L., 1998. s. 158. Všechny další citace jsou z tohoto vydání.

3.1 Diglosie

V posledních letech se studium těchto jevů velmi rozvíjí a nalezneme mnoho psychologické a sociologické literatury, která se dané problematice věnuje. Na úvod je nutno uvést, že o diglosii dnes hovoříme spíše na poli sociologickém (popř. sociolingvistickém), pojem bilingvismus je častější v oblasti psychologie. Oba pojmy se samozřejmě od svého zavedení vyvíjely a rozšiřovaly.

Co se diglosie týče, setkáme se opět s různými názory a koncepty.

1) Sociolingvistický koncept podle Fergusonova vymezuje diglosii jako pojem používaný pro dvě varianty jednoho jazyka, z nichž každá má vymezenou sféru použití (tyto sféry se navzájem doplňují), různé funkce a navíc jedna z variant zaujímá vyšší postavení než ta druhá.¹⁸ Dle této definice tedy nemůžeme pojem diglosie aplikovat, budeme-li se zabývat kastilštinou a galicijštinou (jedná se samozřejmě o dva jazyky, nikoliv dvě varianty jednoho jazyka). Tato původní koncepce byla později rozšiřována dalšími badateli. Dnes převládají názory, že diglosie existuje nejen v komunitách, které používají různé dialekty, registry atd., ale i v těch v multilingvních (viz dále Gumperz). U jiných autorů se však setkáme s odlišným vymezením.

2) J. Fishman hovoří o diglosii jako o institucionalizovaném použití dvou různých jazyků, které se vzájemně doplňují, v rámci jedné komunity („... el uso complementario e institucionalizado de dos lenguas distintas en una comunidad determinada“).¹⁹ I zde se můžeme setkat s rozdělením sfér obou jazyků – zatímco určitý soubor postojů a chování podporuje používání jednoho z jazyků, jiný soubor si vyžaduje užití jazyka druhého (většinou byl vymezován „vysoký“ jazyk, užívaný zejména pro oblast náboženství, vzdělání a další kulturní aspekty, zatímco jazyk „nízký“ byl spojován s každodenními činnostmi běžného života).

3) Další vymezení, které si uvedeme, pochází od Manuela Alvara. Ten definuje bilingvismus jako znalost španělštiny (hovoříme-li o španělském prostředí) a dalšího jazyka („...consideraré bilingüismo al conocimiento del castellano y otra lengua...“²⁰), a diglosii pak jako použití národního jazyka a jednoho z dialektů („...mientras que la

---

¹⁸ „La diglosia es un concepto sociolingüístico (...) para describir toda situación en la que dos variedades de una misma lengua son empleadas en dominios distintos y con funciones también distintas y complementarias; además, una de estas variedades posee un estatus socialmente superior a la otra.“ Etxebarria, Maitena. *El Bilingüismo en el estado español*, 1998, s. 149.

¹⁹ Ibid. s.150

²⁰ Alvar, Manuel. *El castellano actual en las comunidades bilingües de España*. Madrid : Junta de Castilla y León, 1986. Cuestiones de bilingüismo y diglosia en el español, s. 15. Dostupný také na <[10](http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/hacia-los-conceptos-de-lengua-dialecto-y-hablas-0/html/>.</p></div><div data-bbox=)

utilización simultánea de la lengua nacional y de un dialecto (...) lo consideraré como diglosia“²¹⁾, či dvou dialektů. Dle tohoto konceptu se tedy v případě galicijštiny a španělštiny jedná o bilingvismus, zatímco o diglosii by se jednalo, pokud bychom hovořili o některém z dialektů galicijštiny. Toto vymezení mi přijde nejpříhodnější, pokud od sebe chceme rozlišit diglosii a bilingvismus.

4) U Gumperze se setkáme s jakousi syntézou předchozích názorů. Aplikuje termín diglosie ve spojitosti s komunitami, které používají různé jazykové kódy (ať už jde o jazyky, nebo jen jazykové varianty – např. dialekty) pro různé situace a oblasti.²²

Otázka diglosie (popř. bilingvismu) a celkově vymezení pojmů není tedy vůbec snadné, setkáme se s vysokým počtem teorií, které jsou si však velmi podobné a občas je odlišují jen pouhé nuance.

3.2 Interference a integrace

Hovoříme-li o interferenci, máme na mysli lingvistickou formu převzatou jedním jazykovým kódem z kódu dalšího, se kterým spolužije. K přejímání jazykových forem může docházet na všech úrovních – mezi jazykem a dialektem, mezi dvěma dialekty apod. Interference však není akceptována normou. Pokud se všeobecnou normou používaného jazyka stane, jedná se pak o integraci.²³

Interference vznikají vlastně jako odchylky od jazyků používaných bilingvním (či multilingvním) jedincem, kdy jeden jazyk ovlivňuje druhý.²⁴ Jak již bylo zmíněno výše, přejímání interference je proces, který může nakonec vyústit v plnou integraci daného výrazu v jazykovém systému, v jeho úplné přijetí mluvčími, může být ale také přijat jen některými dialekty, či pouze jednotlivými mluvčími.

Jednotlivými druhy interferencí a konkrétními příklady ve španělštině se budeme podrobněji zabývat v osmé kapitole.

---

²¹ Alvar, Manuel. *El castellano actual en las comunidades bilingües de España*. Madrid : Junta de Castilla y León, 1986. Cuestiones de bilingüismo y diglosia en el español, s. 15.

²² Etxebarria, Maitena. *El Bilingüismo en el estado español*. Bilbao : Ediciones FBV, S.L., 1998. s. 151-152.

²³ „...por interferencia se entiende la introducción de una forma lingüística de una lengua en otra lengua con la que generalmente convive, y que supone una infracción en la lengua de recepción (...) más bien integraciones ya que las interferencias pasan a ser la norma general en el uso de la lengua.“ Paula Pombar, María Nieves. *Castellano y gallego en mazurca para dos muertos*. Scripta Philologica in memoriam Manuel Taboada Cid, Universidad da Coruña, 1996, s. 575

²⁴ „...las desviaciones que se producen en el discurso de hablantes bilingües como resultado de su familiaridad con dos o más variedades lingüísticas. Éstas son designadas generalmente como hechos de **interferencia lingüística**.“ Vázquez Veiga, Nancy : Fernández BernándeZ, Cristina *Castellano y gallego en mazurca para dos muertos*. Scripta Philologica in memoriam Manuel Taboada Cid, Universidad da Coruña 1996. s. 715

4. Bilingvismus

Vzhledem k existenci obrovského množství jazyků je bilingvismus zcela běžným jevem. Naopak by se dalo říci, že monolingvní společnosti jsou poněkud výjimečné. Ve většině evropských zemí se s určitým druhem bilingvismu (ať už nacionálním, či regionálním) setkáme. Bilingvismus je jev poněkud složitý, komplikovaný a velmi komplexní, proto se po něm poohlédneme trochu podrobněji a věnujeme mu jednu samostatnou kapitolu, pokusíme se o jeho definování a zaměříme se i na bilingvismus přímo v Galicii.

4.1 Vymezení bilingvismu

Na úvod musíme uvést, že vymezit termín bilingvismus a bilingvní jedinec je úkol poněkud nesnadný. Setkáme se s nejrůznějšími koncepty a definicemi – od těch, které od bilingvního jedince vyžadují absolutní kompetenci v obou jazycích (jako by oba jazyky byly rodnými – „La posesión de competencia de hablante nativo en dos lenguas“²⁵), až po ty, které stojí na opačném pólu a mají na zdatnost mluvčího jen minimální požadavky.²⁶ Mezi těmito dvěma protipóly se ovšem vyskytuje obrovské množství dalších názorů. Některé z nich si uvedeme.

1) Výraz bilingvismus etymologicky poukazuje na koexistenci dvou jazyků a původně bývá někdy aplikován jak na jednotlivá individua, tak i celou komunitu, ve které dané dva jazyky spolužijí. Můžeme tedy mluvit o rozdělení na individuální bilingvismus a bilingvismus komunit²⁷, jak bude podrobněji popsáno dále. Aktuálně se však pod termínem bilingvismus skrývá spíše první případ – koexistence dvou jazyků u daného individua, a pro druhý případ se používá spíše označení *diglosie* (viz kapitola 3).

2) Jak uvádí Španělská královská akademie²⁸, bilingvismus je běžné užívání dvou jazyků v jednom regionu²⁹, bilingvní jedinec je pak ten, který mluví dvěma jazyky.³⁰ Dle této definice je od mluvčího vyžadována pouze znalost dvou jazyků bez jakéhokoliv

---

²⁵ Etxebarria, Maitena. *La Diversidad de lenguas en España*, 2002. s.29.

²⁶ „El individuo bilingüe es aquel que posee una competencia mínima en, al menos, una de las cuatro habilidades lingüísticas, es decir, comprender, hablar, leer y escribir, en una lengua distinta a su lengua materna.“ Ibid. s.29

²⁷ „El término bilingüismo, etimológicamente, hace referencia a la coexistencia de dos lenguas y se aplican tanto a los individuos que pueden hablar dos lenguas como a las comunidades donde estas lenguas conviven. Puede hablarse, pues, de bilingüismo de los individuos y de bilingüismo de las comunidades.“ Lorenzo, Manuel González. *Bilingüismo en Galicia : Problemas y alternativas*. Santiago de Compostela : Servicio de publicaciones Universidad de Santiago, 1985. s.15.

²⁸ Real Academia Española, stránky k nahlédnutí na www.rae.es

²⁹ „Uso habitual de dos lenguas en una misma región o por una misma persona.“ Internetový zdroj http://buscon.rae.es/draeI/SrvltConsulta?TIPO_BUS=3&LEMA=lengua

³⁰ „El que habla dos lenguas.“ http://buscon.rae.es/draeI/SrvltConsulta?TIPO_BUS=3&LEMA=lengua

bližšího určení. Navíc definice bilingvismu se vztahuje na jeden region. U hesla bilingvismus všeobecně nalezneme ve slovnících velmi prosté definice – např. že se jedná o používání dvou jazyků, které ovládá mluvčí ve stejné míře („el hecho de hablar dos lenguas con igual perfección“³¹). Zde narážíme na otázku, jestli je vůbec možné porovnávat dva různé jazyky (kdy každý z nich má svá specifika) a míru jejich znalosti. Navíc tyto definice nejsou pro bližší zkoumání dostačující, bilingvismus je fenoménem mnohem více komplexním.

3) Dle mého názoru je velmi přijatelný koncept bilingvismu a bilingvních jedinců, jak jej prezentuje M. Etxebarria v díle *La Diversidad de Lenguas en España*. Dle jejího názoru bychom za bilingvního jedince měli pokládat jedince takového, který kromě svého rodného jazyka nabývá stejné jazykové kompetence i v jazyce dalším, je schopen používat oba jazyky v jakékoliv situaci.³² Takový jedinec by měl být dále schopný používat oba jazyky separátně a nezávisle, bez ohledu na okolnosti. Pokud tedy daný jedinec momentálně používá např. jazyk A, nemusí přemýšlet nad výběrem výrazů z obou jazyků, nýbrž spontánně používá výrazy a fráze právě jazyka A, které podrobuje jeho pravidlům.³³ Na druhou stranu těžko říci, jestli takovéto oddělení obou jazyků může být naprosto absolutní. Proto také dochází ke vzniku interferencí – v jistém momentu mluvčí smíchá prvky obou jazyků (více viz kapitola 3). Bilingvní jedinec se dále vyznačuje schopností okamžitého a nenásilného střídání obou jazykových kódů a schopností vyjádřit tutéž věc v obou jazycích.³⁴

Všeobecně by se dalo říci, že výzkumy prováděné před rokem 1962 braly bilingvismus jako nižší či vyšší úroveň kompetence v prvním i druhém jazyce a s tím spojený vliv na duševní vývoj jedince („...un menor o mayor nivel de adquisición de la primera y segunda lengua, con las consiguientes consecuencias para el desarrollo

---

³¹ *General Diccionario de LENGUA ESPAÑOLA*, Larousse Editorial, S.L., 2009. s. 152.

³² „Llamaremos bilingüe al individuo que, además de su propia lengua, posee una competencia semejante en otra lengua y es capaz de usar una u otra en cualquier situación comunicativa y con eficacia comunicativa idéntica.“ Etxebarria, Maitena. *La Diversidad de lenguas en España*, 2002, s. 30.

³³ „El que el individuo bilingüe posea dos códigos y los utilice dependiendo de la situación comunicativa quiere decir que mantiene separados e independientes ambos códigos, de tal manera que cuando utiliza la lengua A solo emite sonidos, produce palabras y construye frases según reglas pertenecientes a esta lengua sin que antes de emitir cada sonido, producir cada palabra o construir cada frase tenga que elegir entre las posibilidades que le ofrecen las dos lenguas, sino que espontáneamente solo tiene presentes las del sistema que está utilizando.“ Ibid. s. 30.

³⁴ „...es capaz de expresar los mismos contenidos significativos en los dos sistemas lingüísticos, como lo demuestra el hecho de que sea capaz de expresar en B lo que anteriormente ha expresado en A, y viceversa.“ Ibid, s. 31.

intellectual³⁵). V pozdějších výzkumech byl termín bilingvismus použit jako synonymum pro stejnou jazykovou kompetenci ve dvou jazycích. Je tedy složité dojít k nějakým obecným závěrům.

Vymezení bilingvismu není jednoduché, je ale zcela jasné, že jde o fenomén komplexní, a při bližším zkoumání je zapotřebí brát v potaz prvky lingvistické, sociální, psychologické. Pro tuto práci samotné vymezení (jak bilingvismu, tak diglosie a ostatních jevů) není až tak podstatné, důležitější je fakt, že u bilingvních jedinců může docházet a dochází k jakémusi vzájemnému ovlivňování obou jazykových kódů a vznikne tak kód nový. V našem případě se jedná o specifickou variantu španělštiny mluvenou v Galicii.

4.2 Druhy bilingvismu

Samozřejmě se můžeme setkat s vydělováním určité typologie bilingvismu. Co se druhů bilingvismu týče, setkáme se s mnoha způsoby dělení v závislosti na autorovi apod. Pro většinu z nich hraje důležitou roli věk, ve kterém jedinec jazykovou kompetenci získává a dále samozřejmě disciplína, která se otázkou bilingvismu zabývá (nalezneme tak dělení sociologické, psychologické atd.). My si představíme alespoň několik typů dělení, které ve svém díle *La Diversidad de Lenguas en España* uvádí Maitena Etxebarria.³⁶

- 1) Prvním rozdělením je bilingvismus složený (*bilingüismo compuesto*) a bilingvismu koordinovaný (*bilingüismo coordinado*). V druhém případě se jedná o typ bilingvismu, kdy daný jedinec disponuje dvěma nezávislými lingvistickými systémy. Jinak řečeno, pokud obdrží nějakou zprávu v jazyce A (nebo B), v témže jazyce ji porozumí a v tom samém jazyce také vyše odpověď. Zatímco u bilingvismu složeného daný jedinec obdrží zprávu v jazyce A, v tomto jazyce ji také přijme a odpoví, obdrží-li však zprávu v jazyce B, překládá si jí do jazyka A, ve kterém pak vytváří i odpověď, kterou až později přeloží zpět do jazyka B. Jeden z jazyků je tedy zcela zjevně dominantním. Pro toto rozdělení bývá zásadním faktorem věk jedince, ve kterém jazykovou kompetenci nabývá, a sociálně kulturní prostředí.

---

³⁵ Lorenzo, Manuel González. *Bilingüismo en Galicia : Problemas y Alternativas*. Santiago de Compostela : Servicio de publicaciones Universidad de Santiago, 1985. s. 8.

³⁶ Etxebarria, Maitena. *La Diversidad de lenguas en España*, 2002, s. 32-34.

- 2) Další rozdělení, které nám autorka nabízí, je bilingvismus vyvážený a bilingvismus nevyvážený.³⁷ Bilingvní jedinci prvního typu jsou tací, kteří disponují v obou jazycích stejnou jazykovou kompetencí, u jedinců druhého typu vždy převládá jeden jazyk (většinou je převládajícím jazykem jazyk mateřský).
- 3) Toto rozdělení se odvíjí od věku, ve kterém jedinec své jazykové dovednosti získá. Můžeme tedy hovořit o bilingvistu nabytém v dětství (*bilingüismo de infancia*), který probíhá současně s celkovým vývojem dítěte, proto je bilingvismus součástí jeho vývinu a dítěte samého,³⁸ bilingvistu nabytého v období dospívání (*bilingüismo de adolescencia*) – k nabývání dalšího jazyka dochází zhruba mezi desátým a sedmnáctým rokem života – a bilingvistu dospělého věku (*bilingüismo de edad adulta*) – jazykové kompetence druhého jazyka jedinec nabývá v pozdějším věku než u předchozích dvou typů.

Při rozdělování bilingvistu podle věku se můžeme setkat i s další klasifikací. Např. Edith Harding-Esch a Philip Riley hovoří o:

- Bilingvistu nemluvnat – dítě ve velmi raném věku nemluví vůbec, poté začne mluvit rovnou oběma jazyky, jde tedy zcela jednoznačně o bilingvistu simultánní.
  - Dětský bilingvismus – jedná se o bilingvistu sekvenční, který může být motivovaný nejrůznějšími důvody. U jedince se vyvíjí zhruba do adolescentního věku.
  - Pozdní bilingvismus – zahrnuje další dva podtypy: adolescentní bilingvismus (o kterém se hovoří u lidí, kteří se stali bilingvisty po pubertě) a dospělý bilingvismus (vzniká od dvacátého roku života)³⁹
- 4) Další kategorií, kterou si uvedeme, je bilingvistu simultánní – k nabývání jazykové kompetence obou jazyků docházelo u jedince zároveň, a sekvenční – jedinec si osvojil druhý jazyk až po osvojení prvního.⁴⁰

³⁷ Vlastní překlad termínů „bilingüismo equilibrado“ a „bilingüismo dominante“.

³⁸ Tento typ bilingvistu je v díle *La Diversidad de lenguas en España* dělen ještě dále na „bilingüismo precoz simultáneo“ – jedná se o situaci, kdy dítě vyrůstá v bilingvním prostředí a oba jazyky vnímá jako mateřské- a „bilingüismo precoz consecutivo“ – dítě získá znalost druhého jazyka sice ve velmi útlém věku, ale vždy až po získání kompetence v prvním jazyce. K nabývání jazyků tedy nedochází simultánně jako v prvním případě.

³⁹ Edith Harding-Esch, Philip Riley. *Bilingvní rodina*. 2008. s. 60-64.

⁴⁰ Toto rozdělení viz Čermák, F. *Jazyk a jazykověda*. 2007. s. 53.

5) Jako poslední zmiňme bilingvismus individuální (*bilingüismo individual*) a kolektivní (*bilingüismo colectivo*). O individuálním bilingvistu mluvíme samozřejmě ve spojitosti s konkrétním jedincem. Individuální bilingvismus je vždy relativní a je zapotřebí pomocí různých testů zkoumat a měřit kompetenci obou jazyků daného jedince. Kolektivní bilingvismus pak postihuje celou skupinu. Individuální a kolektivní bilingvismus jsou úzce spojeny a jeden bez druhého nemůže existovat.⁴¹

Samozřejmě si nemůžeme myslet, že by vymezení bylo absolutní – neboli že vždy existují jen dané dva extrémy. Mezi dvěma protipóly je celá škála hodnot, jakých může bilingvismus u každého jedince nabývat. S tím je spojen, dle mého názoru, zásadní problém : jak měřit míru bilingvistu u každého individua.

S otázkou bilingvistu je dále spojena i otázka případných pozitivních či negativních dopadů na bilingvního jedince. Vzhledem k tomu, že bilingvní jedinec musí lingvistickou praxi rozdělit mezi dva jazyky, izolovaný vývoj každého z jazyků je pomalejší než u monolingvních jedinců, což může mít za následek ztížení celkové komunikace (tato data se většinou získávala a získávají z výzkumů srovnávajících bilingvní a monolingví jedince, spojitost a podřízenost jazyků apod.).

Dalším problémem, na který ve spojení s bilingvistem narážíme, je již zmíněná vysoká náročnost jeho změření. Změřit kompetenci v určitém jazyce je nesnadné, je nutno brát v potaz specifickou každého jazyka a každého jedince (i když existuje celá řada testů, výsledky jsou ne vždy zcela reprezentativní). Objevují se i názory, že bilingvní jedinec by měl oba jazyky ovládat „dokonale“. Zde ovšem nastává problém, jak tuto dokonalost definovat.

Zajímavým aspektem je i otázka bilingvistu a kultury. Bilingvní jedinec může být totiž i biculturní (pokud se identifikuje s kulturami obou jazyků), samozřejmě se může identifikovat jen s jednou z kultur, je pak monokulturní. Zvláštním případem je situace, kdy se jedinec neidentifikuje ani s jednou z kultur, a je tedy akulturní. K tomuto případu však nedochází příliš často.⁴²

Ačkoliv se jedná o aspekty zajímavé, touto problematikou se podrobněji zabývat nebudeme, neboť v práci nemáme dostatek prostoru, abychom obsáhli veškeré otázky

---

⁴¹ Etxebarria, Maitena. *La Diversidad de lenguas en España*, 2002, s. 29.

⁴² *Ibid.* s. 35.

s bilingvismem spojené. Nyní přistupme ke konkrétní situaci, která je předmětem práce, a to je bilingvismus v Galicii.

4.3 Bilingvismus v Galicii

Jak již bylo řečeno, bilingvismus je jazykový fenomén, na který je třeba nahlížet z různých perspektiv. Musíme vzít v potaz faktory historické, socioekonomické, politické, kulturní. Během let vznikla řada výzkumů a prací na téma bilingvismu (a to nejen v Galicii), ale mezi výsledky budeme mnohdy jen těžko hledat nějaké souvislosti či podobnosti. To je často zapříčiněno právě nejednotností vymezení bilingvismu, což znesnadňuje porovnávání.

Vzhledem k tomu, že různí autoři vykládají koncept bilingvismu různými způsoby (v mnoha pracích dokonce ani není tento pojem zcela vymezen), dochází tak k terminologickým nejasnostem. Právě různé náhledy pak dovádí jejich autory k protichůdným závěrům v některých otázkách (uvedme např. často diskutovaný problém spojitosti bilingvismu a inteligence – objevuje se teorie, že bilingvismus má na inteligenci negativní vliv, mnoho autorů pak ale tvrdí naprostý opak).⁴³

Kromě obtížností společných všem bilingvními společnostem se v Galicii vyskytují i jisté politické, ekonomické, kulturní a lingvistické problémy charakteristické pro danou oblast. Galicie je oblastí, ve které můžeme pozorovat dvě protichůdná lingvistická hnutí – jedno (majoritní), které zdůrazňuje, že dochází k postupnému přejímání kastilských vlivů (*castellanización*)⁴⁴, které je nejspíš podmíněno především postupnou urbanizací oblasti, a další (minoritní), které naopak tvrdí, že dochází k pomalému prosazování galicijštiny a to zejména díky určitým sektorům a institucím, které jsou si vědomy dnešní situace a snaží se vydobýt galicijštině místo ve všech sférách.

Asi bychom mohli říci, že galicijština je stále ještě některými lidmi vnímána jako jazyk nižší prestiže, používaný stále spíše v rodinném prostředí (nejvíce na venkově), typický hlavně pro mluvenou formu, proto zejména její mluvčí přijímají další jazykový kód v podobě španělštiny a stávají se bilingvními. To je však jen jeden z důvodů, bilingvními se samozřejmě mohou stát z mnoha nejrůznějších motivů – vyrůstají v

---

⁴³Lorenzo, Manuel González. *Bilingüismo en Galicia : Problemas y Alternativas*. Santiago de Compostela : Servicio de publicaciones Universidad de Santiago, 1985. s. 8.

⁴⁴ Ibid. s. 10.

bilingvním prostředí, díky manželskému svazku, dochází k migraci, přesunu obyvatel (většinou z venkova do měst), a to už z jakéhokoliv důvodu (za vzděláním, prací, obchodem, vidinou lepšího života, což jsou asi jedny z nejdůležitějších důvodů právě např. v Galicii).

Většina obyvatel stále považuje španělštinu za jazyk formální, úřední, používaný obvykle ve sdělovacích prostředcích.⁴⁵ I na toto téma vzniklo mnoho prací, výzkumů a statistik. Zmíňme alespoň některé výsledky.

Podle některých výzkumů se s bilingvismem nejčastěji setkáme u studentů, resp. u lidí mladší věkové kategorie. Značná část školou povinných studentů v Galicii mluví se svými rodiči (zejména pak prarodiči, kteří většinou španělštinu neovládají) a přáteli v jazyce galicijském, ačkoliv alespoň část jejich výuky probíhá v kastilštině, a jsou tak vrženi do bilingvního prostředí. Komunikace se tedy vyznačuje dvojitým kódem – komunikace s příbuznými, přáteli atd. se realizuje v galicijštině, zatímco komunikace na vyšší formální úrovni, v mediálních prostředcích, v oblasti obchodu, služeb a školní výuky probíhá v kastilštině. Pro ilustraci přikládáme tabulku použití galicijštiny mezi různými věkovými vrstvami.⁴⁶

	18-24 let	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a více
Jazyku rozumí, mluví jím, dokáže v něm číst i psát	81	72	50	45	35	37
Jazyku rozumí, mluví jím, dokáže v něm číst	5	14	16	22	26	13
Jazyku rozumí, mluví jím	5	8	20	19	29	39
Pouze jazyku rozumí	9	5	13	14	8	9
Jazyku ani nerozumí	-	1	1	-	2	2

⁴⁵ „...la práctica en gallego se produce, sobre todo, en el medio familiar y de iguales, es dominante a nivel expresivo y oral, implica una modalidad (...) informal (...). La práctica con el castellano se da principalmente en los medios de comunicación social y en la escuela, es dominante a nivel escrito...” Lorenzo, Manuel González. *Bilingüismo en Galicia : Problemas y Alternativas*. Santiago de Compostela : Servicio de publicaciones Universidad de Santiago, 1985. s. 61.

⁴⁶ Informace přejaty z Etxebarria, Maitena. *La Diversidad de Lenguas en España*. 2002. s. 89. Hodnoty jsou uváděny v procentech.

5. Historický vývoj

Španělsko je kulturně i jazykově velmi bohatou a rozmanitou zemí. V této kapitole se stručně poohlédneme za historií obou jazyků, které jsou předmětem této práce, jejich společný i individuální vývoj a okolnosti, během kterých se formovaly. Historický vývoj je rozdělen do dvou podkapitol – vývoj do 20. století a vývoj století 20. a 21., která jsou zejména pro galicijštinu zásadní. Zaměříme se tedy nyní na historii jazyků, které stojí v centru našeho zájmu.

5.1 Vývoj do dvacátého století

Galicijština má v dnešní době status kooficiálního jazyka Galicie. Ne vždy tomu tak však bylo a cesta byla opravdu dlouhá a složitá, a i dnes kooficiální jazyky Španělska (galicijština, katalánštin a baskičtina) usilují o co největší prosazování se ve všech sférách.

Dnešní tři již zmíněné kooficiální jazyky Španělska vznikaly jako původní tzv. historické dialekty na území Pyrenejského poloostrova. Z latiny (která pronikla na Pyrenejský poloostrov během příchodu Římanů a následné romanizace) se na daném území rozvinulo několik dialektů, které daly základ pozdějším jazykům, a předurčily tak území k jazykové rozmanitosti. Jedná se o dialekt galicijsko-portugalský (základ galicijštiny), kastilský (základ dnešní španělštiny), navarsko-aragonský, katalánský, maursko-španělský a astursko-leónský.⁴⁷ Kastilština byla tedy původně používána v regionu Kastilie jen jako dialekt.

Již ve středověku (v období Kastilského království) zaznamenává kastilština silný růst spojený s růstem politickým, ekonomickým a kulturním. V roce 1492, za vlády Katolických králů – Isabely Kastilské a Ferdinanda Aragonského – vychází dokonce *Gramática de la lengua castellana*, jejímž autorem je Elio Antoni de Nebrija, považovaný za prvního národního lingvistu. Zhruba do konce 15. století se neobjevují žádné závaznější problémy mezi jazyky úřadujícími v křesťanských královstvích na Iberském poloostrově. Ve 13.-15. století vznikají notářské zápisy v Galicii zejména v galicijštině, do té doby se právě hlavně galicijština prosazuje jako jazyk lyrických skladeb a je považována za jazyk vysoké prestiže. Tato situace se však na konci 15. století s příchodem Katolických králů mění. Kastilština začíná postupně převažovat i v ostatních částech Španělského království, proniká do sfér politických a

---

⁴⁷ Etxebarria, Maitena. *La Diversidad de Lenguas en España*. 2002. s. 78.

diplomatických. Do veřejné sféry bývají většinou dosazováni „negalicijci“, kteří se vyjadřují pouze v jazyce španělského Dvora a nepocítují potřebu naučit se jazyk svých poddaných. Od tohoto okamžiku se všechny dokumenty objevují pouze v kastilštině, galicijština opouští veškeré vyšší a mocenské posty a dále se vyskytuje už jen jako jazyk nižších vrstev.

Zatímco kastilština zažívá svůj růst, galicijština během středověku ustupuje, mizí, přestává být používána. Během své krize se stále častěji objevuje na území dnešního Portugalska a nakonec je s portugalštinou, která se stejně jako kastilština začíná velmi rozmáhat, na jistou dobu dokonce sloučena. Dochází tak k přejímání některých lingvistických znaků z portugalštiny a mezi oběma jazyky existuje dodnes velmi úzké spojení

Na konci 18. století se situace pomalu mění. Dochází k transformaci Galicie a jejího statusu, rozšiřuje se vzdělání (stále však poskytované v kastilštině), a tak kultura vyšších vrstev proniká na venkov. Zároveň přichází do Galicie řady imigrantů (zejména z Katalánska a Leónu), kteří podporují industrializaci, vzkvétající obchod, kteří ovšem také mluví jazykem mocnějších. Galicijská komunita, do té doby výrazně řemeslná (popř. námořnická) a vesnická navazuje skutečně významný kontakt s civilizací (a kulturou) kastilskou (resp. se společností, která se vyjadřuje v kastilštině). Členové galicijské komunity nemají tedy jinou alternativu, než přijmout jazyk přinášející zemi pokrok a z existenčních důvodů se snaží usadit v jazyce kastilském. Mluvíme tedy o období, během kterého není jiných knih a sdělovacích prostředků (tisku), než těch psaných v kastilštině. Galicijština se dále udržuje víceméně jen na venkově, ve městech se mnohem snáze prosazuje kastilština. Od konce 18. století, resp. začátku století 19. se jazyky dostávají do velmi úzkého a velmi produktivního kontaktu.⁴⁸

Vzestup galicijštiny zaznamenáme až v 19. století, kdy se začínají objevovat a prosazovat autoři píšící v jazyce galicijském (např. Rosalía de Castro), galicijština se opět stává jazykem literárním a začíná fáze jejího obrození (tzv. *rexurdimento*). I přesto se však dokumenty vyhotovují jen ve španělštině, galicijština se nevyučuje na školách a je připisována spíše nižším vrstvám obyvatelstva. Galicie stále patří k jedněm z nejchudších oblastí, velké množství lidí se uchyluje do exilu, utíká před chudobou,

---

⁴⁸ Informace převzaty z García, Constantino; Blanco, Luisa. *El Castellano de Galicia : Interferencias lingüísticas entre gallego y castellano*. A Coruña : La voz de Galicia, 1985. Všechny další citace jsou z tohoto vydání.

emigruje do ostatních zemí, čímž vlastně přispívá k rozšiřování galicijštiny po celém světě.⁴⁹

5.2 Dvacáté století a současná situace

Dvacáté století je pro vývoj galicijštiny zásadní, proto je mu v práci věnována samostatná kapitola. Roku 1931 byla Republikou uznána autonomie Katalánska, Baskicka a Galicie, která však neměla dlouhého trvání. Záhy totiž přichází pro galicijštinu (a nejen pro ni) další tvrdá rána ve formě občanské války a následné vlády generála Franka a jeho centralistických a unifikačních tendencí. Kastilština je uznána jako jediný oficiální jazyk (je jediným jazykem vyučovaným ve školách a jediným dorozumívacím prostředkem všech Španělů) a všechny ostatní (galicijština, katalánština, baskičtina) jsou zakázány a silně oklešťovány. Přichází cenzura, a tak mnoho autorů odchází do exilu za vidinou svobodného projevu. V padesátých a šedesátých letech dochází k pomalému uvolňování režimu, což se dotýká i galicijštiny. Začíná se více psát a publikovat v galicijském jazyce, a to především od vzniku vydavatelství Galaxia (1950), které se ukázalo být zcela zásadní pro vydávání knih, a které navíc vydává souhrn ortografických a morfologických norem galicijského jazyka. Další takový důležitý souhrn je vydán v roce 1970 a 1971 Galicijskou královskou akademií. Důležitým krokem pro galicijštinu je i vznik univerzity v Santiago de Compostela, jejího oddělení Galicijské filologie a Institutu galicijského jazyka.⁵⁰

Dnes už je situace jiná. Španělsko se opět navrátilo k demokratické Ústavě, Galicie se stala autonomní oblastí a v roce 1978 byly oba jazyky Španělskou ústavou a Autonomní ústavou Galicie uznány jako jazyky oficiální.⁵¹ V následujících letech docházelo (a stále dochází) k rozšiřování pole působnosti galicijštiny a k jejímu šíření se v celém světě. S galicijštinou se setkáme např. i v Latinské Americe (i když stejně jako u kastilštiny může docházet k jistým odchylkám od jazyka používaného na Pyrenejském poloostrově), komunity galicijského obyvatelstva se nachází i v některých zemích Evropy.

---

⁴⁹ S galicijským jazykem se setkáme i mimo Španělsko, např. v Latinské Americe a různých koutech Evropy.

⁵⁰ „Filoloxía Galega“, „Instituto do lingua galega“

⁵¹ Chalupa, Jiří. *Stručná historie států ŠPANĚLSKO*. Praha : Libri. 2005, s. 174-175.

Pro úplnost uvedme pár historických milníků:

8.-15. století - období reconquisty, vzestup španělského jazyka

1492 znovudobytí Granady, dokončení reconquisty

1906 vznik organizace La Real Academia de la Lengua Gallega (Real Academia da Lingua Galega)

1939-1975 období frankismu

1950 vznik vydavatelství Galaxia

1963 založení Galicijské filologie na univerzitě v Santiago de Compostela

1971 vznik Institutu galicijského jazyka (univerzita v Santiago de Compostela)

1975 smrt generála Franka, nástup Juana Carlose a vznik konstituční monarchie

1978 uzákonění galicijského jazyka španělskou Ústavou jako kooficiálního jazyka

1980 uznání autonomie Galicie

1982 vydání norem (*Normas Ortográficas e Morfolóxicas do Idioma Galego*)

Galicijskou královskou akademií spolu s Institutem galicijských studií, přijetí norem Galicijskou vládou v témže roce

1983 zákon o lingvistické normalizaci v Galicii (*Lei de normalización lingüística*)⁵²

1986 vydání gramatik Gramática Galega (Galaxia), 1988 Nova gramática (Vía Láctea), vznik různých slovníků (galego-castelán (Galaxia), castelán-galego (Xerais))

---

⁵² Zákon k nahlédnutí na <http://galego.org/lexislacion/xbasica/lei3-83.html>.

6. Jazyková politika Galicie

Galicijština je živým jazykem, postupem času stále více proniká i do administrativy (dokumenty na území Galicie musí být vyhotoveny i v galicijském jazyce a ne pouze v kastilském, v obou jazycích mají stejnou platnost), školství, komunikačních prostředků a dalších sfér, v dnešní době je vnímána stále vyšším počtem lidí. Avšak dodnes můžeme v Galicii cítit určité rozdělení sfér (přetrvávající z dob minulých), ve kterých každý z jazyků působí, navíc výskyt galicijštiny je stále ještě častější ve venkovském prostředí než ve městech.⁵³ Pro její výskyt je tedy stále zásadním faktorem oblast, ve které se pohybujeme (město, nebo venkov), dále pak výchova, vzdělání a kulturní kontext.

Na druhou stranu musíme podotknout, že stále méně lidí používá galicijštinu jako svůj mateřský jazyk. Podle informací zveřejněných Národním statistickým úřadem (*Instituto nacional de estadística*)⁵⁴ kastilštinu považuje za svůj mateřský jazyk 89 % obyvatel, u galicijštiny je to 5 %.⁵⁵ Galicijská vláda se snaží tento fakt změnit a přijímá určitá opatření podporující rozvoj galicijštiny, např. od roku 2007 musí alespoň 50 % výuky (kromě výuky na vysokých školách) probíhat v galicijštině⁵⁶ a Galicie má výhradní právo si způsob výuky určovat sama.⁵⁷ Situace na univerzitách je poněkud odlišná. Zda je, či není galicijština během výuky používána, závisí zejména na studovaném oboru (např. Španělská filologie bude logicky vyučována ve španělštině) a často i na postoji samotného vyučujícího. Možná i proto nejvíce mluvčích galicijského jazyka patří do nižší věkové kategorie. S rostoucím významem galicijštiny ve dvacátém a jednadvacátém století samozřejmě roste i počet bilingvních obyvatel dané oblasti.

Ačkoliv není pochyb, že se v případě galicijštiny jedná o samostatný jazyk, můžeme v dnešní době najít mezi obyvatelstvem dvě skupiny – ti, co považují galicijštinu a portugalštinu za dva rozdílné jazyky a ti, kteří je vnímají jako dva dialekty pocházející ze stejného jazyka. Můžeme se setkat i s poněkud radikálnějšími názory,

---

⁵³ Informace přejaty z Lorenzo, Manuel González. *Bilingüismo en Galicia : Problemas y Alternativas*. Santiago de Compostela : Servicio de publicaciones Universidad de Santiago, 1985.

⁵⁴ Oficiální stránky <http://www.ine.es/>

⁵⁵ Zbytek obyvatel označil jako svůj mateřský jazyk jeden ze zbylých minoritních jazyků, nebo španělštinu spolu s dalším jazykem. Informace přejaty z Štoudová, Linda. *Jazyková politika Galicie*. České Budějovice, 2008. 46 s. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. s. 3.

⁵⁶ Informace přejaty z <http://www.xunta.es/linguagalega/>

⁵⁷ 27. článek Ústavy Galicie, k nahlédnutí v elektronické podobě na <http://www.xunta.es/titulo-ii-das-competencias-de-galicia>

kteří tvrdí, že galicijština je dialektem portugalštiny, či portugalština galicijštiny.⁵⁸ Tyto dva postoje vyvolaly problémy i během stanovování normy galicijského jazyka. Vznikla dvě protichůdná hnutí. První z nich, prosazující nezávislost jazyka, vyžadovalo, aby se vznikající norma opřela o formu galicijštiny psanou od období jejího obrození (kdy se psaný projev sám inspiroval kastilštinou) do dnešních dnů. Jde tedy o prošpanělské řešení. Druhé hnutí naopak označovalo galicijštinu za variantu portugalštiny, a požadovalo tedy proportugalské řešení normy.

„Spor“ mezi galicijštinou a kastilštinou je samozřejmě předmětem dlouhých diskuzí a to nejen mezi obyvateli, ale i politickými stranami. Na území Galicie působí nejrůznější hnutí vyjadřující své postoje k této problematice. Za zmínku stojí alespoň hnutí nacionalistická (a hnutí za galicijštinu), která se vyznačují velmi aktivním postojem. Můžeme je rozdělit na umírněné a radikální (radikální samozřejmě usilují o naprosté upřednostňování galicijštiny).⁵⁹ Touto problematikou se však již dále zabývat nebudeme.

Dle osobní zkušenosti si dovoluji říct, že problém vnímání galicijštiny a španělštiny je stále aktuální, existuje stále určité napětí mezi oběma jazyky a především mezi jejich mluvčími a zastánci. Setkáme se se skupinami vystupujícími proti jednomu či druhému jazyku. Někteří Galicijci vidí kastilštinu a její mluvčí jako určité vetřelce, galicijštinu pak pokládají za organismus nemocný, napadený právě španělštinou. Snaží se svůj jazyk prosazovat za každou cenu, mnohdy se tak setkáme např. s přepisováním geografických názvů na značkách, ukazatelích apod.

Nutno ale podotknout, že všeobecně Galicie patří k oblastem, ve kterých se setkáme s velmi vysokým stupněm rozšíření minoritního jazyka (tedy galicijštiny) mezi obyvatelstvem (a to i přes nepříznivý historický vývoj). Španělsko tedy patří k zemím, které udělují určitou územní, jazykovou i politickou autonomii některým oblastem.⁶⁰

---

⁵⁸ S takovým názorem se setkáme např. u extrémní větve hnutí zvaného „*lusismo*“.

⁵⁹ Informace o politických stranách Galicie viz např. Štoudová, Linda. *Jazyková politika Galicie*. České Budějovice, 2008. 46 s. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

⁶⁰ „Países con autonomías lingüísticas, o sea, aquellos que tienen una sola lengua de Estado reconocida, pero que conceden autonomía a ciertos territorios con lengua propia para otorgarles derechos políticos e incluso la cooficialidad, así como la posibilidad de establecer una política lingüística.“ Etxebarria, Maitena. *La Diversidad de Lenguas en España*, 2002. s. 25.

7. Původ a zařazení jazyků

V genealogické klasifikaci jazyků patří španělština a galicijština mezi jazyky indoevropské, konkrétněji pak románské. Klasifikací románských jazyků existuje více, nejpoužívanější je asi však rozdělení, podle něhož patří španělština i galicijština k jazykům západorománským.⁶¹ Dnešní španělština vznikla z původního dialektu mluveného v Kastilském království. Tento dialekt se postupně rozšiřoval do zbytku území⁶² a stal se základem spisovné španělštiny. Proto dnes pod pojmem španělština a kastilština rozumíme jednu a tutéž věc a v této práci používáme oba pojmy, oba termíny jsou zaměnitelné. Uvedené jazyky nejsou jednotné, vždy zahrnují ještě další varianty, a tak samotná španělština vyděluje ještě množství dalších dialektů. Mezi hlavní z nich patří dialekt astursko-leónský, kastilský, aragonský a andaluský.⁶³

Galicijština je neodmyslitelně spojována s portugalským jazykem. Zastánci galicijského jazyka ho samozřejmě vidí jako zcela samostatný jazyk (navzdory tomu, že jeho pravopis je totožný s jazykem portugalským), ale existuje i druhá skupina lidí, která považuje galicijštinu za určitý druh portugalského.⁶⁴ Každopádně galicijština se řadí k minoritním jazykům (jak uvádí M. Etxebarria, minoritní jazyky jsou jazyky, které v žádné části území, kterou obývá společnost, jež daný jazyk používá, nezaujímají dominantní postavení, ačkoliv jsou to mnohdy jazyky, které mají status oficiálního jazyka – např. galicijština, dále pak baskičtina)⁶⁵ a ačkoliv svá práva a způsobilost neustále rozšiřuje, stále se setkává s jistou nekompetencí v některých oblastech. Stejně jako španělština (a ostatní jazyky) i galicijština zahrnuje množství různých dialektů s ohledem na oblast, ve které se budeme zrovna pohybovat. Běžně se vydělují dva typy dialektů⁶⁶ – východní, což jsou takové, které obývají střední a východní část Galicie

---

⁶¹ Patří sem dále jazyky východní, mezi které se řadí rumunština, dalmatšina a italština, samostatnou skupinu pak tvoří sardština a mezi jazyky západorománské pak patří všechny ostatní. Informace přejaty z Štoudová, Linda. *Jazyková politika Galicie*. České Budějovice, 2008. 46 s. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Chalupa, Jiří. *Stručná Historie Států ŠPANĚLSKO*. Praha : Libri, 2005.

⁶² Španělština je samozřejmě mateřským jazykem dále v některých zemích LA, hojně se používá i na jihu USA, Filipínách, různých koutech Evropy.

⁶³ Etxebarria, Maitena. *La Diversidad de Lenguas en España*. 2002. s. 78.

⁶⁴ González, Manuel. *El proceso de normativización de la lengua gallega*. Internetový článek [online]. [cit. 25-7-2011]. Dostupné z http://e-spacio.uned.es/fez/eserv.php?pid=bibliuned:19897&dsID=El_Proceso_de_Normativizaci_n_de_la_Lengua_Gallega.pdf.

⁶⁵ „Las lenguas minoritarias son aquellas que en ninguna parte (...) ocupan una posición dominante en la sociedad donde se encuentran. En este grupo listan lenguas que poseen un estatus de lengua oficial (irlandés, vasco o catalán) o nacional (...) y no están, sin embargo, en situación de dominante.“ Etxebarria, Maitena. *La Diversidad de Lenguas en España*, 2002. s 21.

⁶⁶ Některé zdroje uvádí však tři typy, např. Královská akademie galicijského jazyka a Institut galicijského jazyka

(neboli provincie Orense a Lugo, dále se tento dialekt vyskytuje v oblastech Asturie a León), a západní, které se vyskytují podél Atlantského pobřeží.⁶⁷

---

⁶⁷ Mezi západními dialekty můžeme dále rozlišit dialekt jihozápadní (užívaný v Rías Bajas) a severozápadní (Rías Altas), zdroj Lorenzo, Manuel González. *Bilingüismo en Galicia : Problemas y Alternativas*. Santiago de Compostela : Servicio de publicaciones Universidad de Santiago, 1985.

8. Lingvistické interference mezi španělštinou a galicijštinou

Je zřejmé, že pokud se dva jazyky vyskytnou a vyvíjí v užším kontaktu, dojde k mnoha vzájemným vlivům. K situacím, kdy dva jazyky existují paralelně bez jakékoliv interference, dochází jen velmi zřídka, jestli k nim vůbec dochází. Pokud se vyvíjí dva jazyky vedle sebe, vznik interferencí je zkrátka takřka nevyhnutelný. V Galicii se setkáváme se situací, kdy se vliv galicijštiny promítá nejen ve španělštině běžného života a mluveném projevu, ale nalezneme mnoho příkladů galicijského vlivu i ve španělsky psaném tisku.

Jak již bylo zmíněno v třetí kapitole, ke vzniku interferencí dochází u bilingvních jedinců (a nejen u nich). Určitý prvek svého sekundárního jazyka zařadí do systému jazyka primárního a podrobí ho jeho pravidlům. Každá situace je charakteristická, existuje mnoho faktorů, které ovlivňují stupeň a typ interference (od charakteristických rysů jednotlivce po jazykové jednání celé společnosti). Konkrétně v Galicii koexistují bok po boku dva jazyky, které jsou si podobné svou strukturou, sdílejí do jisté míry lexikum, a také určitou část morfologických a syntaktických pravidel. Jazyky se vzájemně ovlivňují a výskyt obrovského množství vzájemných interferencí dal v oblasti, o které hovoříme, prostor vzniku dvou variant, z nichž jedna je předmětem této práce.

Jak uvádí Constantino García a Luisa Blanco ve svém díle *El castellano de Galicia*, můžeme hovořit o dialektu „pogalicijštěné“ kastilštiny (*dialecto agallegado de castellano*)⁶⁸, který často nahrazuje standardizovanou formu jazyka (jedná se tedy právě o španělštinu používanou v Galicii, která je ve středu našeho zkoumání) a ve kterém se vyjadřuje většina obyvatel měst, jinak řečeno vyšší vrstva obyvatel; a o variantě „pošpanělštělé“ galicijštiny (*dialecto castellanizado del gallego*)⁶⁹, který obvykle používají obyvatelé venkova, resp. nižší vrstvy (pro tento dialekt používají i vlastní označení „*chapurrao*“)⁷⁰. Zmíněné rozdělení sfér je stále ještě přežitkem historického vývoje a postavení obou jazyků v dobách minulých. Dochází tak vlastně k vytvoření třetího kódu (ve španělské/galicijské terminologii se můžeme setkat s označením *interlengua/interlínua*⁷¹), který vzniká směřováním prvků dvou předchozích jazyků (kódů) a vytváří si své nové paradigma, nová pravidla.

---

⁶⁸ García, Constantino; Blanco, Luisa. *El Castellano de Galicia : Interferencias lingüísticas entre gallego y castellano*. A Coruña : La voz de Galicia, 1985. s. 6.

⁶⁹ Ibid. s. 6.

⁷⁰ Ibid. s. 6.

⁷¹ S termínem se setkáme např. v Álvarez Caccamo, Celso. A influéncia do galego sobre o sistema verbal e no uso de certas perífrases verbais do castelán de Galiza. *Grial*. 1983, XXI, s. 423-442.

Pro zajímavost uveďme fakt, že sami mluvčí první skupiny většinou považují svojí formu užívání kastilského jazyka (resp. nově vzniklý kód) za zcela korektní, a to i přes skutečnost, že přináší do nového systému, vzniklého smísením dvou kódů, zvyky a zákonitosti z vlastního jazyka. Naopak mluvčí druhé skupiny jsou si vědomi nekorektnosti použití jejich varianty galicijštiny. Uvádí, že pouze starší generace ovládají pravý galicijský jazyk.

Setkáme se i s takovými názory, které tvrdí, že galicijští mluvčí jsou již od útlého věku podporováni v používání kastilštiny. Nejsou opravováni při používání španělských přejímek v galicijštině, ba naopak, aplikovat španělské výrazy znamená „mluvit dobře“. Na druhé straně pro španělštinu do značné míry pogalicijštěnou existuje pejorativní výraz *castrapo*⁷². Jde většinou o teorie galicijských obyvatel, nespokojených s jazykovou situací a hájících zájmy právě jejich rodného jazyka, a tak je nutné je brát s mírnou rezervou.⁷³ Nicméně dokud budou tyto dva jazyky koexistovat, bude existovat i dialekt *agallegado de castellano*, který je předmětem našeho zájmu. My budeme pro tuto variantu používat již zmíněný výraz pogalicijštěný, nebo si vypůjčíme výraz „interlengua“, který mi přijde výmluvný a zcela příhodný. Zaměříme se proto nyní na konkrétní vlivy mezi galicijštinou a španělštinou a poohlédneme se za jejich druhy. Pro tyto účely nám v následujících podkapitolách jako zdroj zejména dílo *El Castellano de Galicia : Interferencias lingüísticas entre gallego y castellano* (Constantino García, Luis Blanco)⁷⁴ a článek *A influéncia do galego sobre o sistema verbal e no uso de certas perífrases verbais do castelán de Galiza* (Celso Álvarez Cáccamo).⁷⁵

8.1 Interference fonetické a fonologické

8.1.1 Suprasegmentální prvky jazyka

I u suprasegmentálních prvků jazyka se dají pozorovat určité vlivy. Co se týče intonace, je přinejmenším zajímavostí, že intonace pogalicijštěné španělštiny je vlastně přesnou intonací galicijštiny.

---

⁷² Termín převzat z článku dostupného na

http://congresosdelalengua.es/valladolid/ponencias/unidad_diversidad_del_espanol/4_el_espanol_en_contacto/p_orto_a.htm

⁷³ Názory přejaty z

http://congresosdelalengua.es/valladolid/ponencias/unidad_diversidad_del_espanol/4_el_espanol_en_contacto/p_orto_a.htm

⁷⁴ García, Constantino; Blanco, Luisa. *El Castellano de Galicia : Interferencias lingüísticas entre gallego y castellano*. A Coruña : La voz de Galicia, 1985. Všechny další citace jsou z tohoto vydání.

⁷⁵ Álvarez Cáccamo, Celso. *A influéncia do galego sobre o sistema verbal e no uso de certas perífrases verbais do castelán de Galiza*. *Grial*. 1983, XXI, s. 423-442.

8.1.2 Vokální systém

Galicijský vokální systém je tvořen sedmi fonémy. Jedná se o triangulární systém, který odpovídá systému španělskému – v přední řadě samohlásky (/i/, /e/, /e/ otevřeně), v druhé řadě zadní samohlásky (/u/, /o/, /o/ otevřeně), samohlásky /a/ se nachází v centru celého systému. Vokální systém pogalicijštěné španělštiny, o které hovoříme, koresponduje se systémem galicijským.

8.1.3 Konsonantický systém

V konsonantickém systému nenalezneme vzhledem k podobnosti obou systémů mnoho prvků k vyzdvižení. Nicméně, přece jen existují jisté odlišné charakteristiky, jako např. *yeísmo* (neboli zánik protikladů fonémů /l/ a /y/).

Španělština používaná v Galicii může být dále ovlivněna např. i fenoménem nazývaným *gheada*, rozšířeným ve velké části Galicie. Jedná se o fenomén, který spočívá v nahrazení fonému /g/ ve fonologickém systému, a to vyvinutým aspirovaným fonémem /h/. Setkáme se tak s případy jako např. Lugo /luho/, Vigo /viho/. Ke „gheadě“ však nedochází, pokud je /g/ předcházeno /n/ (např. *domingo* /domíngo/).⁷⁶ Tento fenomén byl přijat i standardizovanou formou galicijštiny (jako alternativa k systému *no gheada*), nikdy se však nepromítá do psaného projevu. Galicijský mluvčí tudíž zachovává rozdíl mezi psanou a mluvenou formou, ať už se vyjadřuje v jakémkoliv ze dvou jím ovládaných jazyků.

Do kastilského jazykové (resp. fonetického) systému může dále v Galicii zasahovat fenomén zvaný *seseo*, se kterým se setkáme zejména v určitých zónách Galicie, jedná se tedy o regionální odchylku ve výslovnosti. Jde o opominutí interdentály, neznělá frikativní interdentála /z/ se pak vyslovuje jako neznělá frikativní alveolára /s/, rozdíl mezi /z/ a /s/ tudíž zaniká. S tímto fenoménem, typičtějším zejména pro Latinskou Ameriku, se setkáme spíše v západní části Galicie (prostupuje tedy do španělštiny mluvené spíše v těchto oblastech), navíc se používá jen v mluvené řeči. Ale i tak dává tento fenomén prostor ke vzniku nesčetných homonymií. *Seseo* i *gheada* jsou fenomény, které někdy zasahují do jazykového systému kastilštiny dané oblasti. Pro shrnutí by se dalo říci, že fonetický systém smíšeného systému, o kterém hovoříme, je více podobný systému galicijskému než španělskému.

---

⁷⁶ García, Constantino; Blanco, Luisa. *El Castellano de Galicia : Interferencias lingüísticas entre gallego y castellano*. 1985. s. 9.

8.2 Základní principy ortografických odlišností

8.2.1 Přízvuk

Zastavme se na chvíli u prozodického přízvuku. V obou jazycích můžeme podle postavení přízvuku rozlišit oxytona, paroxytona a proparoxytona, která se řídí určitými pravidly značení přízvuku. Výraznější rozdíl nacházíme až u otázky galicijských hiátů, kde se, na rozdíl od španělštiny, přízvuk označuje, a v jazykovém systému španělštiny ovlivněném galicijštinou tak může docházet k ortografickým interferencím.

8.2.2 Přípona *-mente*

Další prostor k interferencím dávají příslovce tvořená sufixem *-mente*, která v kastilštině zachovávají označení přízvuku slova sloužícího jako základ (např. *difícil – difícilmente*). Galicijština tato slova však pokládá za jeden celek, nově vzniklý, který musí dodržovat pravidla ortografického značení přízvuku, a proto jako paroxytona zakončená na samohlásku značený přízvuk nenesou, např. *difícil – difícilmente*.⁷⁷

8.2.3 Homonyma

Homonyma nesoucí diakritický přízvuk také dávají prostor k vzájemným vlivům. Tato slova mají v obou jazycích různou přízvučnost, odchylka jednoho jazyka od druhého tudíž způsobuje vzájemné ortografické nedostatky (resp. chyby) často připisované k lingvistickým interferencím. Pro lepší představu, např. „qué“, „cómo“ ve významu tázacím nebo zvolacím nesou v kastilštině značený přízvuk, v galicijštině tomu tak není. Ve španělštině dále existuje docela vysoký počet slov, která mohou mít dva odlišné způsoby kladení (a tím i značení) přízvuku. Královská španělská akademie doporučuje formu, která bývá uvedena na prvním místě, naopak v galicijštině se obvykle volí forma, která stojí v kastilštině až jako druhá, není tedy preferovaná (např. „misil“ – ve španělštině preferovaná forma, popř. „mísil“ – forma, která se upřednostňuje v galicijštině, „reptil“ – více používaná forma ve španělštině, v galicijštině se uvádí spíše „réptil“).⁷⁸

---

⁷⁷ García, Constantino; Blanco, Luisa. *El Castellano de Galicia : Interferencias lingüísticas entre gallego y castellano*. 1985. s. 10.

⁷⁸ *Ibid.* s. 12.

8.2.4 Pravopisné odchylky některých slov

Možným odchylkám od normy a interferencím dává prostor různý grafický přepis slov existujících v obou jazycích, slov, vyvinutých ze stejného základu. Galicijština však většinou zachovává původnímu výrazu věrnější formu než kastilština. Uvedme pro názornost několik příkladů⁷⁹:

v/b: španělština: móvil, automóvil X galicijština: móbil, automóbil

o/b: španělština: sustancia, suscribir, sustantivo X galicijština: substancia, suscribir, substantivo

b/v: španělština: abogado, basura, boda X galicijština: avogado, vasura, voda

o/c: španělština: reneto X galicijština: respecto

o/h: španělština: arpa, armon X galicijština: harpa, harmonía

h/o: španělština: hombro, hinchar X galicijština: ombro, inchar

s/x: španělština: extranjero, exigir, extrañar X galicijština: estranxeiro, esixir, estrañar

y/i: španělština: ley, rey X galicijština: lei, rei,

K dalším ortografickým odlišnostem dochází z důvodu rozdílnosti galicijského systému, ve kterém neexistuje písmeno „y“. V psané formě jazyka se tak setkáme s ortografickými nedostatky, jako např. „valla“ (místo *vaya*).

8.3 Interference morfologické

8.3.1 Deminutivum *-iño/-iña*

Deminutivní přípony jsou morfémy pojící se za konkrétní podstatná jména, aplikovaná za účelem vytvoření zdobněliny, popř. zmenšení jejich velikosti. V psané i mluvené formě se často setkáme s aplikací přípony *-iño/a*, připojené za obecná či vlastní jména. V galicijštině se však tato přípona pojí nejen k substantivům, nýbrž také k adjektivům a adverbium (např. *pobriño*, *muchiño*, *luegiño*⁸⁰). Podobné formy pak pronikají i do kastilštiny mluvené v Galicii.

8.3.2 Člen

Existují slova, jejichž grafická podoba je v obou jazycích stejná, ale jejich členy se liší (v galicijštině je tedy slovo mužského rodu, v kastilštině ženského a naopak).

⁷⁹ García, Constantino; Blanco, Luisa. *El Castellano de Galicia : Interferencias lingüísticas entre gallego y castellano*. 1985. s. 13-14.

⁸⁰ *Ibid.* s. 17-18.

Někteří mluvčí pak tedy zařadí člen daného slova používaný v galicijštině i do španělštiny. Frekventovanými výrazy jsou např. *la puente, el sal, el leche, la fin* apod.⁸¹

Také užití členů u osobních jmen je v kastilštině považováno za gramatickou nepřesnost, v galicijštině se však určitý člen užívá jak před křestními jmény, tak před příjmeními, přezdívkami. Člen jim dodává jakýsi familiérní ráz. I ve španělštině se tedy můžeme někdy setkat s aplikací členu před osobní jméno.

8.3.3 Zájmena

Kastilské paradigma osobních zájmen se liší od toho galicijského, k interferencím dochází zejména u první a druhé osoby plurálu. Galicijština používá tvary „*nós*“ (podmět) / „*nos*“ (pokud se o podmět nejedná) a „*vós/vos*“. Kastilské „*nosotros(-as)*“, „*vosotros(-as)*“ tak bývá někdy nahrazováno odpovídajícími galicijskými formami, a zasahují tak do španělského paradigmatu.

Pouze pro zajímavost uvedme, že ve španělštině mluvené v Galicii se takřka nevyskytují problémy s fenomény „*leísmo, láismo, loísmo*“⁸², které působí v jiných oblastech nesnáze, ačkoliv i v této oblasti je pocíťován čím dál tím větší tlak „přípustného leísmu“, a i v tisku se setkáme s jeho občasným výskytem.

V oblasti zájmen se často setkáme s dalším jevem, a to s postpozicí nepřívzvučného osobního zájmena, která je charakteristická právě pro galicijštinu.⁸³

Jako poslední příklad zmiňme fakt, že některá slovesa, která jsou ve španělštině zvrtná, mohou pod vlivem galicijštiny tuto vlastnost ztrácet.⁸⁴

8.4 Verbální systém

Interference mezi verbálními systémy zkoumaných jazyků jsou jedny z nejdůležitějších, proto je ve výčtu uvádíme samostatně.

8.4.1 Složené časy

Pro nás asi nejvýznamnější a nejzajímavější charakteristikou galicijského

---

⁸¹ García, Constantino; Blanco, Luisa. *El Castellano de Galicia : Interferencias lingüísticas entre gallego y castellano*. 1985. s. 18.

⁸² Jde o problém neadekvátního používání a zaměňování zájmen „*lo, la, le*“. Více např. viz Torreño, Leonardo Gómez. *GRAMÁTICA didáctica del español*. Madrid : Ediciones SM, 2007. 543 s.

⁸³ Např. „Presentada la denuncia, díjole el juez...“ Acín Villa, Esperanza. *Galleguismos en la prensa gallega escrita en castellano*. Scripta Philologica in memoriam Manuel Taboada Cid, Universidad da Coruña. 1996, s. 274.

⁸⁴ Např. „Cuando lo vi por primera vez quedé horrorizado“ Ibid.

slovesného systému je totální absence složených časů. Proto v samotném jazyce jen těžko rozeznáme význam fráze „(ayer) hizo frío“ od „hizo frío (hasta ahora)“, jednoduché perfektum tak nabývá i významu perfekta složeného. Mluvčí pak tyto rysy přenáší i do úzu jazyka španělského, proto se v kastilštině mluvené v Galicii setkáváme nejčastěji s formami jednoduchými.

Některé časy navíc nabývají v obou jazycích odlišných významů. Forma, která přináší nejvíce spekulací a nemalé množství interpretací je čas předminulý oznamovacího způsobu (ve španělštině tedy např. *había comido*), v galicijštině však forma zakončená koncovkou *-ra* (*comera*). Taková forma ale nabývá ve španělštině významu konjunktiva imperfekta, v galicijštině však indikativu plusquamperfekta (což je původní význam dané formy v latině), popř. i jednoduchého perfekta. Jak uvádí Seco, v moderní literatuře se s docela vysokou frekvencí objevuje forma zakončená na *-ra* nabývající platnost plusquamperfekta indikativu, ačkoliv gramatiky tuto formu označují jako konjunktiv imperfekta. Význam plusquamperfekta indikativu je původním významem této formy, se kterým se používala v dobách středověku.

V dnešní době stále existuje v galicijském jazyce, a tak může přecházet i do jazyka španělského. Seco označuje toto užití jako rozmar, či jen regionální odchylku.⁸⁵ Pro demonstraci si uveďme příklad. Galicijská věta „¿Estudiaras antes para o examen que tiveches?“ se dá dle výše zmíněného popisu do španělštiny přeložit buď jako „¿Estudiaste antes para el examen que tuviste?“ nebo „¿Habías estudiado antes para el examen que tuviste?“ Dle toho vysvětlení je tedy jasné, že nejsou žádnou vzácností fráze jako např. „Cuando llegué a la estación ya marchara el tren“.⁸⁶

Někteří další autoři mluví o užívání této formy s platností plusquamperfekta indikativu jako o projevu výstřednosti, a to i přesto, že se tato konstrukce s výše uvedeným významem často nachází v denním tisku a dalších sdělovacích prostředcích; či jako o projevu majestátnosti.⁸⁷

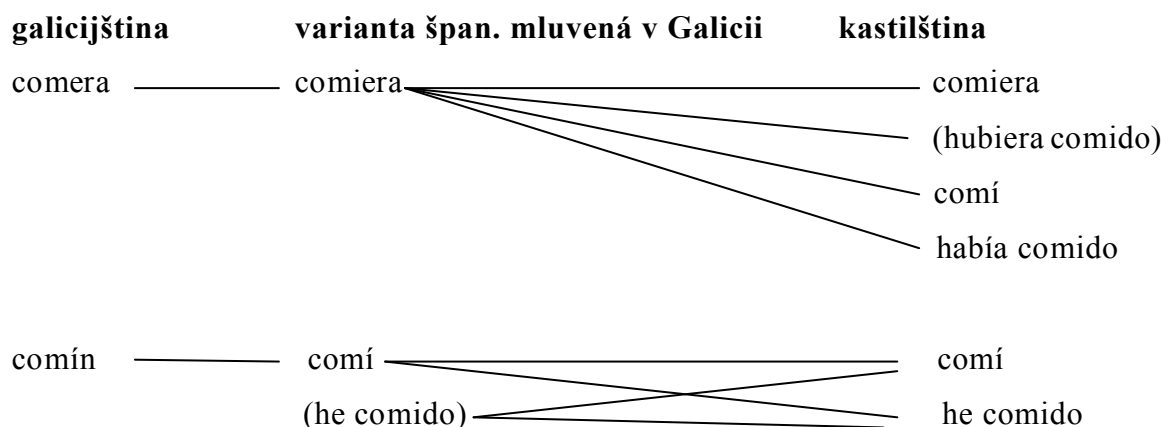
---

⁸⁵ „...con valor de pluscuamperfecto de indicativo aparece con cierta frecuencia en la literatura moderna la forma en *-ra*, que las gramáticas designan como pretérito imperfecto de subjuntivo (...). El valor de pluscuamperfecto de indicativo es, en realidad, el que tuvo en su origen la forma *-ra* (...), y con él se usó durante la Edad Media. Se conserva hoy en la lengua gallega. El empleo moderno en español sólo se debe, pues, o a capricho arcaizante o a regionalismo...“ García, Constantino; Blanco, Luisa. *El Castellano de Galicia : Interferencias lingüísticas entre gallego y castellano*. 1985. s. 21.

⁸⁶ Álvarez Cáccamo, Celso. A influéncia do galego sobre o sistema verbal e no uso de certas perífrases verbais do castelán de Galiza. *Grial*. 1983, XXI, s. 431-432.

⁸⁷ García, Constantino; Blanco, Luisa. *El Castellano de Galicia : Interferencias lingüísticas entre gallego y castellano*. 1985. s. 20-21.

Podle R.A.E převažuje použití forem končících na *-ra* s významem plusquamperfekta indikativu ve středověkých textech, v pozdějších dobách tyto formy nabývají význam spíše konjunktivu. V neposlední řadě Alarcos Llorach uvádí dva typy užití formy s koncovkou *-ra*. Jejich použití, zaměňování se složenou formou plusquamperfekta indikativu a přejímání vlastností této formy (oznamovací způsob indikující předčasnost k jinému minulému ději) vidí jako archaismus či dialektismus. Dále uvádí jakýsi nepřirozený způsob použití, užívaný hlavně dialektálně a v novinářském stylu, kdy forma zakončená na *-ra* v realitě odpovídá indikativu jednoduchému perfekta (např. „Se comenta el discurso que anoche pronunciara el ministro“ oproti „Se comenta el discurso que anoche pronunció el ministro“). Výše zmíněné vztahy přehledně demonstruje následující schéma.⁸⁸

Jak již bylo zmíněno, absence složených časů v galicijském jazyce pak zapříčiňuje jejich absenci i ve španělštině dané oblasti. Perfektum složené (čas, který v galicijštině vůbec neexistuje) bývá pak často nahrazován formou perfekta jednoduchého. V kastilštině používané v Galicii je tedy převažující formou (jak v mluveném, tak i ve psaném projevu) jednoduchý minulý čas, v přirozené hovorové řeči se složené perfektum vyskytuje jen zřídka, objeví-li se, mluvčí většinou oba způsoby vyjádření považují za synonyma. Na druhou stranu musíme však podotknout, že tento jev může naopak vést k ultrakorektnosti, mluvčí s dobrým úmyslem dodržení pravidel nakonec použije časy nekorektně, a setkáváme se tak s frázemi typu „*El año pasado he estado en París*“, apod., které jsou ve standardní španělštině úplně stejně chybné.

⁸⁸ Schéma přejato z Álvarez Caccamo, Celso. A influéncia do galego sobre o sistema verbal e no uso de certas perífrases verbais do castelán de Galiza. *Grial*. 1983, XXI, s. 439.

8.4.2 Slovesa dar a estar

Co se verbálního systému týče, nalezneme i další vlivy mezi danými jazyky. Nejen v mluveném, ale i v psaném projevu (hlavně u univerzitních studentů) se setkáme s častou záměnou forem prezentu konjunktivu, a to především u sloves „dar“ a „estar“. Nezřídka se tedy objevují galicijské formy *dea (estea)*, *deas (esteas)*, *dea (estea)*, místo forem španělských.

8.4.3 Opisné vazby

Interference mezi opisnými vazbami jsou velmi charakteristické pro kastilštinu mluvenou v Galicii. Uveďme si tedy několik konkrétních vazeb, se kterými se můžeme dostat do velmi častého kontaktu.

- Haber (de) + infinitiv

Tato vazba nabývá ve španělštině významu povinnosti. Je-li pomocné sloveso v jednoduchém perfektu, ve španělštině používané v Galicii má význam fráze „estar a punto de“, čili chystat se něco udělat.

- Venir de + infinitiv

Galicijská vazba *vir de + infinitiv* se používá buď ve významu pohybu (stejně tak jako v kastilštině *venir de + infinitiv*), nebo ukončeného děje (do španělštiny by se dala přeložit jinou opisnou vazbou *acabar de + infinitiv*). Právě tento druhý význam často v Galicii přejímá i vazba španělská. Výrazy typu „La decisión que vengo de tomar“ jsou tedy zcela zjevnými sémantickými kalky galicijštiny.⁸⁹

- (no) Dar + participium

Daná vazba ve španělštině vůbec neexistuje, ale v galicijštině a kastilštině používané v Galicii patří k vazbám nejcharakterističtějším. Do španělštiny by mohla být tato konstrukce přeložena jinými vazbami pojícími se s infinitivem, či dalšími sémantickými prostředky (pomocí příslovcí apod.). Pro ilustraci uveďme příklad. Galicijská věta „Non dou rematado o traballo“ odpovídá španělskému překladu „No consigo terminar (totalmente) el trabajo. V kastilštině v Galicii – tedy ve variantě interlengua – by tato věta zněla „No doy terminado el trabajo“.⁹⁰

- Tener + participium

---

⁸⁹ Álvarez Cáccamo, Celso. A influéncia do galego sobre o sistema verbal e no uso de certas perífrases verbais do castelán de Galiza. *Grial*. 1983, XXI, s. 435.

⁹⁰ *Ibid.* s. 436.

Jedná se o frázi přejatou z galicijštiny (konkrétně z fráze *ter* + participium, která v galicijštině často nahrazuje složenou formu předpřítomného času) a vyjadřuje určitý perfektní děj.⁹¹ Proto se v kastilštině mluvené v Galicii setkáme např. s výrazem „*tengo cantado*“, který nabývá významu „*he cantado*“ (a vychází z galicijské fráze „*teño cantado*“)⁹²

- *Deber* (*de*) + infinitiv

Ve španělštinu existují dvě různé fráze lišící se přítomností (resp. nepřítomností) předložky „*de*“. Jedna znamená povinnost, druhá jakousi možnost (např. „*Debemos respetar a los demás*“ a „*deben de ser las cinco*“⁹³). V galicijštině mají obě fráze stejnou strukturu, význam se však může lišit. K takovému nerozlišení významů po formální stránce může pak docházet i ve španělštině mluvené v Galicii.

- *Estar*, *andar* nebo *seguir* + *a* + infinitiv

Jedná se o galicijské opisné vazby, které odpovídají španělským vazbám se stejným hlavním slovesem, avšak s použitím gerundia („*está a durmir*“ místo „*está durmiendo*“). Vzájemným ovlivňováním obou jazyků vzniká v nové variantě španělštiny i nová forma „*está a dormir*“.⁹⁴

- *Ir* + infinitiv

Ir + infinitiv je galicijský ekvivalent španělské vazby *ir* + infinitiv, vyjadřuje tedy blízkou budoucnost. Ve španělštině mluvené v Galicii se často setkáme s galicijským vlivem a to v podobě vynechání předložky „*a*“. Místo „*vamos a escribir*“ se tedy setkáme s výrazem „*vamos escribir*“.

- Dále existují některé vazby pojící se s infinitivem, u kterých se pod vlivem galicijštiny setkáme s vynecháním předložky „*a*“. Jedná se např. o vazby *acostumbrar* (*a*), *atrevir* (*a*), *ser* (*a*), apod.

8.5 Interference lexikální

Jak uvádí Constantino García a Luisa Blanco ve svém díle *El Castellano de Galicia*, v oblasti lexika neexistuje tolik významných vlivů, které by přecházely

---

⁹¹ Jak již bylo zmíněno, v galicijštině neexistují složené formy, proto jsou nahrazovány formami jinými, jako např. vazbou *ter* + participium. Ve španělštině bychom tuto frázi nejspíš přeložili pomocí slovesa *haber*.

⁹² Álvarez Cáccamo, Celso. A influéncia do galego sobre o sistema verbal e no uso de certas perífrases verbais do castelán de Galiza. *Grial*. 1983, XXI, s. 430.

⁹³ García, Constantino; Blanco, Luisa. *El Castellano de Galicia : Interferencias lingüísticas entre gallego y castellano*. 1985. s. 26.

⁹⁴ Álvarez Cáccamo, Celso. A influéncia do galego sobre o sistema verbal e no uso de certas perífrases verbais do castelán de Galiza. *Grial*. 1983, XXI, s. 437.

z galicijštiny do španělštiny (opačným směrem je tomu však jinak, o této problematice se zmíníme později). Nicméně zmiňme alespoň několik příkladů, které byly přežaty z galicijštiny.

Lexikální výpůjčky bychom mohli rozdělit několika způsoby, my si uvedeme alespoň dva z nich. Jedno z rozdělení odpovídá míře integrace daného slova do jazykového systému.

1) První kategorii tvoří slova přežatá z galicijštiny, která jsou však zcela integrovaná do jazykové normy španělštiny (jedná se tedy o případ, kdy si sami mluvčí ani neuvědomují, že se jedná o výpůjčku z jiného jazyka, nebo dokonce původní španělský výraz vešel v zapomnění, v dnešní španělštině jsou tedy považována za vlastní). Jako příklad uveďme výrazy „carballos“ (šlechtici) „morriña“, „saudade“, do této kategorie dále patří řada slov s původem ve venkovském prostředí- např. „quino“ (vepř), „escuda“ (šváb).⁹⁵

2) Do druhé skupiny se řadí slova, která jsou přijata do systému spíše jen teritoriálně, tudíž do určitého dialektu.

3) Třetí skupinu tvoří už jen slova přijatá jedinci, zasahují tedy jen do idiolektu konkrétních mluvčích.⁹⁶

K dalšímu rozdělení nám poslouží práce *Galleguismos en la prensa Gallega escrita en castellano*⁹⁷, jejíž autorka Esperanza Acín Villa uvádí následující kategorie:

- termíny vztahující se k veřejným institucím a funkcím (např. *concello* místo *ayuntamiento*)
- termíny, které nemají ekvivalent ve španělštině (caneiros- umělé vytvořený vodní kanál)
- termíny, které tento ekvivalent mají (*rúa a calle, rapaz a muchacho*).⁹⁸

Mezi lexikální interference zařadíme už jen jednotlivé konkrétní výrazy, které ve španělštině mluvené v Galicii nabývají poněkud jiného významu než v klasické španělštině.

---

⁹⁵ García, Constantino; Blanco, Luisa. *El Castellano de Galicia : Interferencias lingüísticas entre gallego y castellano*. 1985. s. 34.

⁹⁶ Informace přežaty z Herrero F., M. C. : Lago S., J. R. Aspectos más sobresalientes del contacto gallego-castellano en las aulas. In *Actas. Simpósio Internacional de Didáctica da Língua e a Literatura*. Universidade de Santiago de Compostela. 1991. s. 195-201

⁹⁷ Acín Villa, Esperanza. *Galleguismos en la prensa gallega escrita en castellano*. Scripta Philologica in memoriam Manuel Taboada Cid, Universidad da Coruña. 1996, s. 267-278

⁹⁸ Ibid. s. 275.

- Quitar, sacar

Velmi častým jevem španělštiny Galicie je záměna významů slov „quitar“ a „sacar“ (tento jev se však vyskytuje i v jiných oblastech, např. v Katalánsku a určitých zónách Latinské Ameriky⁹⁹). V galicijštině tato dvě slova představují synonyma, ve španělštině tomu tak však není. Proto je pro galicijce rozlišení významů obou výrazů velmi náročné, a ve variantě interlengua tak dochází k častému zaměňování. Tento jev je typický pro mluvený i psaný projev, velmi často se s ním setkáme např. v díle Camila José Cely, který snaží vyobrazit kastilštinu mluvenou v Galicii zejména ve venkovském prostředí.¹⁰⁰

- Luego

Vazba *¿y luego?* bývá často identifikována s galicijskou vazbou *¿e logo?*, která však nenese stejný význam. Galicijská vazba se dá přeložit výrazy „proč“, „co se děje“. Tento význam pak mluvčí připisují i španělské vazbě „y luego“ a ta ztrácí svůj význam temporální.

Jak můžeme tedy vidět, systém španělštiny mluvené v Galicii je ovlivněn systémem galicijským, zařazuje některá paradigmata galicijštiny a přejímá nové konstrukce.

- Mismo

Pod vlivem galicijštiny se často setkáme s vazbou mismo + příslovce. V takové vazbě výraz „mismo“ nabývá významu „přímo, naprosto“. Např. „detrás de las tapias“, „mismo donde comienza la barbechera“.¹⁰¹

- Nakonec uvádíme výrazy, které pochází z galicijštiny, mluvčí jimi však často nahrazují výrazy španělské. Jedná se zejména o „a los pocos“ (místo „poco a poco“), „más nada“ (místo „nada más“), „por lo de ahora“ (místo „ahora“).

⁹⁹ Inmaculada, Mas. El intercambio e los verbos sacar y quitar en el castellano de Galicia. In *Cinguidos por unha área común : Homenaxe ó profesor Xesús Alonso Montero*. Ed. Rosario Álvarez, Dolores Vilavedra. Santiago de Compostela : Universidade, Servicios de Publicacións e Intercambio Científico, 1999, s. 672.

¹⁰⁰ Informace přejaty z Inmaculada, Mas. El intercambio e los verbos sacar y quitar en el castellano de Galicia. In *Cinguidos por unha área común : Homenaxe ó profesor Xesús Alonso Montero*. Ed. Rosario Álvarez, Dolores Vilavedra. Santiago de Compostela : Universidade, Servicios de Publicacións e Intercambio Científico, 1999.

¹⁰¹ Příklad přejat z García, Constantino; Blanco, Luisa. *El Castellano de Galicia : Interferencias lingüísticas entre gallego y castellano*. 1985. s. 28.

9. Vliv kastilštiny na galicijštinu

Vyvíjí-li se dva jazyky bok po boku a vyskytují-li se v kontaktu, dochází mezi nimi samozřejmě k vzájemným vlivům. Setkáme se tedy i se vznikem nejrůznějších interferencí v galicijštině, a to přejímáním španělských vlivů, paradigmat apod. Ačkoliv tato stránka není zcela předmětem naší práce, pro zajímavost si na závěr několik příkladů takových přejímek uvedeme. Z dané oblasti předložíme však jen minimum příkladů, dle mého názoru těch nejzajímavějších.

9.1 Lexikální interference

Zejména ve slovní zásobě nalezneme více vlivů a přejímek ze španělštiny než v jakékoliv jiné oblasti. Lexikální systém je totiž systém otevřený, slova nejsou stálá, některá zanikají, nová vznikají a možná proto je oblast lexikální nejovlivnitelnější. V galicijštině nalezneme více španělských přejímek než těch galicijských ve španělštině. Právě i proto Xosé Graña Núñez označuje tuto sféru jako tu největší hrozbu pro galicijštinu.¹⁰²

Velké množství lexikálních interferencí je samozřejmě dáno dlouhým obdobím, během kterého se jazyky vyvíjely vedle sebe, a vzájemnou podobností obou jazyků. Proč ve španělštině tolik interferencí z lexikálního pole neexistuje, může být způsobeno postavením obou jazyků během společného vývoje a dominantní rolí španělštiny.

Při přejímání slov může docházet k různým situacím.

- 1) První, se kterou se setkáme, naprosté akceptování přejímky ze španělštiny, kastilský výraz tedy plně nahradí původní výraz galicijský a ten ze systému úplně mizí (např. *adiós, árbol, ballena, dulce, lunes, polvo*, atd.)¹⁰³
- 2) Druhým případem je situace, kdy se španělský výraz adaptuje galicijské fonetice, takže i když jsou taková slova jasnými přejímkami ze španělštiny, prezentují se jako původní galicijské výrazy (na druhou stranu existují i výrazy, které původně galicijské jsou, mluvčí je tak však neberou a nechápou).
- 3) Posledním případem je společné soužití obou forem, to znamená, že přejatý výraz není schopen zcela vytlačit výraz původní, ten je stále používán, i když

---

¹⁰²Núñez, Xosé Graña. *Vacilacións, interferencias e outros "pecados" da lingua galega*. Vigo : IR INDO, 1993. s. 87. Všechny další citace jsou z tohoto vydání.

¹⁰³ další výrazy např. v Núñez, Xosé Graña. *Vacilacións, interferencias e outros "pecados" da lingua galega*. 1993. s. 97.

třeba jen omezeně nebo v poněkud odlišných souvislostech. Pro úplnost uvádíme seznam slov patřících do výše zmíněných kategorií.

- 1) adios (adeus), árboles (árbores), costumbres (costumes), exemplo (exemplo), hasta (ata), maíz (millo), muchísimo (moitísimo), polvo (po), silla (madeira), solo (só), viernes (venres)¹⁰⁴
- 2) jamón (galicijsky xamón), almexa (gal. almeixa), burbuxa (gal. burbulla), lentexa (gal. lentella), atd.
- 3) Patří sem např. skupina slov, pro kterou je charakteristické, že výraz z galicijštiny je spojován se zvířecí říší, výraz ze španělštiny s tou humánní. Např. miolos/sesos – oba výrazy znamenají mozek, sesos však poukazuje na mozek lidský, miolos na zvířecí. To samé platí u výrazů ril/riñón (ledvina), la (nezpracovaná vlna)/lana (vlna průmyslově zpracovaná) apod.¹⁰⁵

9.2 Ortografie

Jak již bylo zmíněno, galicijština se dlouho dobu používala téměř výhradně jen v mluvené podobě. Když pak byla během obrození (*rexurdimento*) její psaná tradice obnovována, autoři neměli jiný zdroj reference než kastilštinu, tak se opírali právě o ní. Proto ortografické prvky nejsou právě tím pravým diferenčním hlediskem (ačkoliv ortografický systém galicijštiny neodpovídá zcela systému španělskému, nýbrž spíše portugalskému). Můžeme zmínit pouze jednotlivá slova, u kterých dochází k ortografickým odlišnostem a která mohou dělat galicijským mluvčím (zejména těm vzdělávaným ve španělsky mluvícím prostředí) problémy. Jedná se např. o slova *curto*, *custar*, *feminino* a mnoho dalších, která se v galicijštině objeví pod vlivem španělštiny právě v její podobě – *corto*, *costar*, *femenino*.¹⁰⁶

9.3 Morfologie, syntax

V tomto ohledu se setkáme s jistou problematikou hlavně u rodu, čísla a členu. Stejně jako španělština přejímá rod některých podstatných jmen z galicijštiny, je tomu tak i naopak.

---

¹⁰⁴ V závorkách uvádíme napoužívané galicijské výrazy. Příklady jsou přejaty od Edelmira María Parga Valiña, *A Interferencia lingüística no galego oral*, str.797

¹⁰⁵ Příklady přejaty z Núñez, Xosé Graña. *Vacilacións, interferencias e outros "pecados" da lingua galega*. 1993. s. 89-94.

¹⁰⁶ *Ibid.* s. 54.

Co se čísla týče, pod nátlakem španělštiny může docházet k tvoření nesprávných forem plurálů podstatných jmen (zejména pak u slov zakončených diftongem (např. *leies, *reies), nebo na -l nebo -n (často dochází k aplikaci španělského plurálu – např. *animales místo animais, *papeles místo papeis apod). Jde však většinou jen o regionální odchylky.¹⁰⁷

Stejně tak dochází i k záměně členů. Zdůrazněme zejména případy, kdy se pod vlivem španělštiny aplikuje i v galicijštině mužský člen před podstatná jména rodu ženského, a to u slov jako aula, arte, auga (neboli agua), aguia (águila), neboli slov, která se ve španělštině kvůli fonetické stránce pojí s určitým členem mužského rodu. V galicijštině by tomu tak však být nemělo.¹⁰⁸ Např. názvy písmen v abecedě se často v galicijštině pojí s ženským členem, ačkoliv by měla stát s členem mužským.

9.4 Opisné vazby

I v této oblasti se promítá vzájemný vliv. Např. vazba galicijská *ir + infinitiv*, která již byla popsána výše (viz kapitola 7) se v galicijštině často objevuje ve španělské formě *ir + a + infinitiv* (např. „imos a dormir“).¹⁰⁹ Dále pak jakékoliv užití pomocného slovesa *haber* s participiem značí vliv španělštiny, neboť, jak již bylo zmíněno, v galicijském jazyce takové formy (resp. složené časy) původně vůbec neexistují, jde tedy o naprostý kalk kastilštiny. S takovými vazbami se však setkáme zejména v psané podobě jazyka.

Na úplný závěr zmiňme slovesa, která v galicijštině nejsou zvrtná, nebo transitivní, pod vlivem španělštiny se jimi však stávají (nebo naopak).¹¹⁰

---

¹⁰⁷ Núñez, Xosé Graña. *Vacilacións, interferencias e outros "pecados" da lingua galega*. 1993. s. 59-60.

¹⁰⁸ Ibid. s. 63.

¹⁰⁹ Ibid. s. 75.

¹¹⁰ Příklady k nahlédnutí např. v Núñez, Xosé Graña. *Vacilacións, interferencias e outros "pecados" da lingua galega*. 1993. s. 79.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo primárně představit blíže variantu španělštiny, která vzniká přijímáním galicijských vlivů, interferencí a přejímek na různých úrovních.

Při studiu tohoto tématu jsem se přesvědčila, že galicijský jazyk má, stejně jako jazyk španělský, velmi bohatou historii a že i dodnes se setkáme s jistým napětím, které mezi oběma jazyky (a jejich zastánci) panuje. V Galicii existují nejrůznější hnutí, která zastupují a prosazují tu či onu stranu, „spor“ mezi galicijštinou a španělštinou se stal i otázkou politickou a co je pro nás nejdůležitější, pronikání obou jazyků a přejímání vzájemných vlivů je velmi časté a opravdu znatelné. Moje osobní zkušenost tyto závěry jen podporuje.

V práci jsme se pokusili porovnat standardizovanou formu španělštiny a galicijštiny a zaměřit se poté na variantu španělštiny vzniklou pronikáním galicijských vlivů. Dojít o oblasti tohoto dialektu k jednotnému závěru je náročné. Míra pronikání galicijských vlivů závisí na regionu, ve kterém se zrovna budeme vyskytovat, v některých oblastech je samotné používání galicijštiny a její následní pronikání do španělského jazykového systému silnější než v jiných, některé jevy jsou vlivnější než jiné, s některými se setkáme jen v mluveném jazyce, s jinými i ve psané podobě.

Závěrem však můžeme konstatovat, že díky okolnostem (historickým, sociálním apod.) dochází ke vzájemnému ovlivňování obou jazyků ve značné míře. Kastilština mluvená v Galicii je všeobecně protknuta jevy galicijského jazyka – i u lidí, kteří galicijský jazyk neovládají, se můžeme setkat pod vlivem okolí s přijímáním některých slov, frází. Vyskytují-li se totiž dva jazyky v kontaktu, jde o jev naprosto přirozený.

Resumen

Como el título *La influencia de la lengua gallega a la lengua castellana – interferencias y préstamos* indica, la tesina trata de la lengua española y uno de los idiomas minoritarios (pero oficiales) en España – del gallego. El objetivo de este trabajo es describir la influencia de estas dos lenguas y los fenómenos que se producen por la convivencia de ellas. Una nueva variedad de español nace por la coexistencia de un idioma oficial (el español) y uno cooficial (el gallego). Ese sistema es el objeto principal de este trabajo. Sin embargo, al principio hay que dirigir nuestra atención a los temas más teóricos e intentar definir básicamente algunos conceptos y fenómenos.

Aunque Galicia es una región hoy bastante conocida, la dedicamos el primer capítulo para presentarla geográficamente e históricamente.

En los capítulos siguientes nos dedicamos a los temas lingüísticos y teóricos. Nos concentramos en los conceptos de lengua y dialecto. El comprender de estos temas es muy importante para el trabajo, y por eso presentamos algunas definiciones de los conceptos mencionados. Sin embargo no abarcamos las ideas y opiniones de las famosas escuelas lingüísticas (los formalistas, los estructuralistas, etc.), porque un conocimiento básico es suficiente para comprender la diferencia entre los conceptos y eso es lo que queremos alcanzar. Nos servirán algunos diccionarios (por ejemplo RAE) y trabajos de unos lingüistas para cumplir nuestro objeto.

El término lengua puede ser entendido en dos maneras diferentes – como un sistema más bien abstracto, o un sistema concreto utilizado por una cierta comunidad. Si queremos distinguir entre dialecto y lengua hay que comprender el término lengua en la segunda manera. También hay que tener en cuenta los aspectos sociológicos, políticos e históricos.

En el tercer capítulo presentamos el tema de lenguas en contacto. Si dos (o más) lenguas conviven paralelamente en un territorio, se producen algunos fenómenos por cuales las lenguas pueden estar unfluídas. En este capítulo nos dedicamos a la interacción de los sistemas lingüísticos y a los fenómenos que se producen por esa coexistencia de las lenguas – diglosia, interferencia, integración. En el mundo lingüístico existen muchas definiciones diversas, el trabajo nos presenta algunas de ellas, por lo menos.

Un capítulo entero está dedicado al tema de bilingüismo. La cuestión de bilingüismo está muy relacionada con las cuestiones de diglosia e interferencias. La mayoría de préstamos e interferencias se produce en las comunidades bilingües. Un individuo bilingüe incorpora algunos aspectos de una lengua (podemos decir primaria) a otra (secundaria). El bilingüismo

es un fenómeno muy complejo. Puede ser condicionado por los aspectos sociológicos, económicos, históricos, etc. Hay muchas razones de ser bilingüe y existen muchas teorías que quieren responder a la pregunta: ¿qué significa el ser bilingüe? En este capítulo buscamos alguna respuesta aceptable y también planteamos algunos problemas conectados con el bilingüismo, mencionamos los tipos de bilingüismo que nos presentan algunos autores.

La relación entre castellano y gallego es demasiado problemática, por eso dedicamos un capítulo al desarrollo histórico de ambos idiomas. En el pasado la lengua gallega solía ser considerada de lengua con menor prestigio, mientras el castellano fue utilizado como la lengua de poder, de la sociedad alta y como la lengua oficial. Desde los tiempos de los Reyes Católicos gallego fue menospreciado y estaba en crisis. Esta situación casi no se cambia hasta el siglo XX. En este siglo la Real Academia Gallega es fundada, se abre el Instituto de Filoloxía Galega en la Universidad de Santiago de Compostela, se crean algunas casas editoriales, etc. La cuestión de castellano y gallego sigue siendo muy importante hasta ahora, no sólo para la gente, sino también para los partidos políticos.

La parte más amplia del trabajo es la que trata de las interferencias entre gallego y castellano. La lengua minoritaria (el gallego) se utiliza en un grado muy alto, por eso las interferencias y sus influjos entran demasiado en el sistema castellano. En Galicia nos encontramos con una variedad nueva de español que suele ser llamada “dialecto agallegado de castellano“. El capítulo está dividido en unos subcapítulos que nos presentan los tipos concretos de las interferencias. Nos dedicamos a las interferencias fonéticas y fonológicas – por ejemplo „seseo“ y „gheada“ son los fenómenos típicos para esta región. Otro subcapítulo trata de las diferencias ortográficas. Nos dirigimos, sobre todo, a la cuestión del acento, presentamos unas palabras concretas que pueden ser diferentes en dialecto agallegado de castellano que en castellano puro. En cuanto de las interferencias morfológicas enfocamos el problema de confusión de los artículos y de la aceptación de algunos pronombres y sufijos gallegos. Las interferencias en el sistema verbal son las más interesantes y numerosas, por eso las dedicamos la mayor parte del capítulo. En gallego no existen los tiempos verbales, las relaciones temporales suelen ser expresadas de maneras diferentes (por perífrasis verbales, por ejemplo). Como el resultado de ese hecho casi no encontramos los tiempos compuestos en castellano hablado en Galicia. Algunas formas también pueden tener diferentes significados en ambas lenguas, entonces estos significados se pueden confundir. En el ámbito de léxico las interferencias no son tan frecuentes, pero presentamos algunas palabras concretas que aparecen en el dialecto agallegado de castellano. Tenemos en la mente las palabras que o pueden ser integradas plenamente en todo el sistema lingüístico (el hablante no tiene en

cuenta el origen gallego de la palabra), o pueden ser incorporadas al habla de una región, respectivamente de un hablante. Podemos decir que la variedad de español, que es el objetivo de este trabajo, es muy común entre la gente de Galicia y puede remplazar el castellano hasta cierto punto. Por supuesto incluso los hablantes monolingües (los que no saben gallego) utilizan algunas palabras y frases gallegas. Si conviven dos lenguas en las condiciones similares como el castellano y el gallego, es natural que se produzcan las interferencias entre ellas.

Las interferencias son recíprocas, por eso dedicamos un capítulo breve a la influencia del castellano al gallego, sobre todo en la área de léxico.

Seznam použité literatury

- ACÍN VILLA, Esperanza. *Galleguismos en la prensa gallega escrita en castellano*. Scripta Philologica in memoriam Manuel Taboada Cid, Universidad da Coruña. 1996, s. 267-278
- ALVAR, Manuel. *El castellano actual en las comunidades bilingües de España*. Madrid : Junta de Castilla y León, 1986. Cuestiones de bilingüismo y diglosia en el español, 104 s. Dostupný také z WWW: <<http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/hacia-los-conceptos-de-lengua-dialecto-y-hablas-0/html/>>.
- ALVÁREZ CÁCCAMO, Celso. A influéncia do galego sobre o sistema verbal e no uso de certas perífrases verbais do castelán de Galiza. *Grial*. 1983, XXI, s. 423-442.
- ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2007.
- ERHART, Adolf. *Základy jazykovědy*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1990.
- ETXEARRIA, Maitena. *El Bilingüismo en el Estado Español*. Bilbao : Ediciones FBV, S.L., 1998.
- ETXEARRIA, Maitena. *La Diversidad de Lenguas en España*. Madrid : Espasa Calpe, S.A., 2002.
- GARCÍA, Constantino; BLANCO, Luisa. *El Castellano de Galicia : Interferencias lingüísticas entre gallego y castellano*. A Coruña : La voz de Galicia, 1985.
- GIMENO MENÉNDEZ, Francisco. A propósito de lengua y dialecto: el estándar. In *Archivo de Filología Aragonesa*. Ed. Rosa María Castañer, José María Enguita. Alicante : IFC. 2006. s. 1277-1290. Dostupný také z WWW <<http://ifc.dpz.es/recursos/publicaciones/26/50/072gimeno.pdf>>
- GONZÁLEZ, Manuel. *El proceso de normativización de la lengua gallega*. Internetový článek [online]. [cit. 25-7-2011]. Dostupné z http://e-spacio.uned.es/fez/eserv.php?pid=bibliuned:19897&dsID=El_Proceso_de_Normativizaci__n_de_la_Lengua_Gallega.pdf
- HARDING-ESCH, Edith; RILEY, Philip. *Bilingvní rodina*. Přel. Pavla Le Roch, Alice Zavadilová. Praha : Portál, s.r.o., 2008.
- HERRERO F., M. C. : LAGO S., J. R. Aspectos más sobresalientes del contacto gallego-castellano en las aulas. In *Actas. Simpósio Internacional de Didáctica da Língua e a Literatura*. Universidade de Santiago de Compostela. 1991. s. 195-201.
- CHALUPA, Jiří. *Stručná Historie Států ŠPANĚLSKO*. Praha : Libri, 2005.
- INMACULADA, Mas. El intercambio e los verbos sacar y quitar en el castellano de Galicia. In *Cinguidos por unha área común : Homenaxe ó profesor Xesús Alonso Montero*. Ed. Rosario Álvarez, Dolores Vilavedra. Santiago de Compostela : Universidade, Servicios de Publicacións e Intercambio Científico, 1999, s. 655-675.

LORENZO, Manuel González. *Bilingüismo en Galicia : Problemas y Alternativas*. Santiago de Compostela : Servicio de publicaciones Universidad de Santiago, 1985. XXX s.

MANUEL, Alvar. Hacia los conceptos de lengua, dialecto y hablas. *Nueva Revista de Filología Hispánica*. 1961, rok 15, s. 51-60. Dostupný také z WWW: <<http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/hacia-los-conceptos-de-lengua-dialecto-y-hablas-0/html/>>.

MARINER BIGORRA, Sebastián. La distinción lengua-dialecto en sociolingüística. *Revista Española de Lingüística*. 1981, rok 11, s. 331-340. Dostupný z WWW: <<http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/la-distincin-lenguadialecto-en-sociolingstica-0/html/>>.

NOIA CAMPOS, Camiño. Interferencias léxicas entre as linguas galega e castelá. *Grial*. 1982, XX, s. 91-99.

NUÑEZ, Xosé Graña. *Vacilacións, interferencias e outros "pecados" da lingua galega*. Vigo : IR INDO, 1993.

PARGA VALIÑA, Edelmira María. A interferencia lingüística no galego oral. In *Cinguidos por unha área común : Homenaxe ó profesor Xesús Alonso Montero*. Ed. Rosario Álvarez, Dolores Vilavedra. Santiago de Compostela : Universidade, Servicios de Publicacións e Intercambio Científico, 1999, s. 789-808.

PASTYŘÍK, Svatopluk. *Základní jazykovědné a stylistické pojmy : výběrový slovník lingvistické terminologie*. Hradec Králové : Univerzita Hradec Králové, pedagogická fakulta, 2010.

PORTO DAPENA, Álvaro. Congresos internacionales de la lengua española [online]. El español en contacto con el gallego. Dostupný z WWW: <http://congresosdelalengua.es/valladolid/ponencias/unidad_diversidad_del_espanol/4_el_espanol_en_contacto/porto_a.htm> [cit. 25-07-2011]

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: Diccionario de la lengua española (DRAE) [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.rae.es/rae.html>> [cit. 24-07-2011]

SILVA VALDIVIA, Benito. Interferencias lingüísticas e intervención didáctica. In *Aurora Marco López e Alfredo Rodríguez López-Vázquez. Acta do I. Simpósio Internacional de Didáctica da Lingua e Literatura*. Santiago de Compostela : Universidad de Santiago de Compostela, 1989. s. 205-208.

ŠTOUDOVÁ, Linda. *Jazyková politika Galicie*. České Budějovice, 2008. 46 s. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

TORREGO, Leonardo Gómez. *GRAMÁTICA didáctica del español*. Madrid : Ediciones SM, 2007.

VEIGA VÁZQUEZ, Nancy : BERNÁNDEZ FERNÁNDEZ, Cristina. *Castellano y gallego en mazurca para dos muertos*. Scripta Philologica in memoriam Manuel Taboada Cid, Universidad da Coruña. 1996, s. 715-735.